

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра хірургічної стоматології та клінічних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан стоматологічного факультету

Світлан КОСТЕНКО
доктор медичних наук,
професор закладу вищої освіти
«30» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 26. «Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська, англійська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **22 «Охорона здоров'я»** спеціальності **221 «Стоматологія»** освітньої програми «Стоматологія». Ужгород: УжНУ, 2023. 53 с.

Укладачі: Гема-Багіна Н. М – кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри;
Головацький Т. А. – кандидат медичних наук, доцент;
Дуло О. А. – кандидат медичних наук, доцент;
Лемко О. І. – доктор медичних наук, професор;
Лемко І. С. – доктор медичних наук, старший науковий співробітник;
Решетар Д.В. – старший науковий співробітник, старший викладач;
Турянця С. М. – кандидат медичних наук, доцент;
Беляєв В. Д. – кандидат медичних наук, доцент.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін
протокол № 13 від «15» червня 2023р.

Завідувач кафедри доц. Наталія ГЕМА-БАГИНА

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету
протокол № 11 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії проф. Оксана КЛІТИНСЬКА

© Кафедра хірургічної стоматології та клінічних дисциплін, 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 3 курс – 3 кредити 4 курс – 4 кредити	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 3 курс 90 годин 4 курс 120 годин	3-й 4-й	-
Кількість модулів: 3 курс – 2 4 курс – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 3 курс – 2,5 4 курс – 4,5 самостійної роботи студента: 3 курс – 2 4 курс – 1,5	6-й 7-й, 8-й	-
	Лекції:	
	6-й семестр – 10 7-й семестр – 6 8-й семестр – 4	-
	Практичні (семінарські):	
	6-й семестр – 38 7-й семестр – 40 8-й семестр – 40	-
Вид підсумкового контролю: 3 курс – залік 4 курс – іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	6-й семестр – 42 7-й семестр – 14 8-й семестр – 16	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: набуття загальних та фахових компетенцій для досягнення програмних результатів навчання з найбільш поширених соматичних та інфекційних захворювань на основі знань з анатомії людини, нормальної фізіології, гістології, цитології та ембріології, біологічної та біоорганічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, патоморфології, патофізіології, фармакології, радіології.

Формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря-стоматолога в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів соматичних та інфекційних захворювань, невідкладних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, втручань та/або здійснення інновацій, та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК 11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності спеціальності:

- ФК1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- ФК2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ФК3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- ФК8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
- ФК11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
- ФК15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
- ФК 18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 4. Латинська мова та медична термінологія
- ОК 7. Загальна та оральна біологія
- ОК 09. Медична хімія
- ОК 10. Біологічна та біоорганічна хімія
- ОК 11. Медична біохімія
- ОК 12. Анатомія людини
- ОК 13. Гістологія, цитологія та ембріологія
- ОК 14. Фізіологія
- ОК 15. Мікробіологія, вірусологія та імунологія
- ОК 16. Клінічна анатомія та оперативна хірургія
- ОК 17. Пропедевтика внутрішньої медицини
- ОК 19. Патоморфологія
- ОК 20. Патофізіологія
- ОК 21. Фармакологія
- ОК 29. Основи радіології і методи інструментальної діагностики

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)**» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.	ПРН 2
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань.	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 4
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, обмеження інформації та часу.	ПРН 5
Визначати тактику ведення стоматологічного хворого за соматичної патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами	ПРН 10

Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.	ПРН 13
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ПРН 14
Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ПРН 16
Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	ПРН 17
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	ПРН 18
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН 19
Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	ПРН 20
Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.	ПРН 21
Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.	ПРН 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принципи медичної деонтології, етичні норми поведінки в клініці; основні методи діагностики та схему клінічного обстеження хворих з інфекційними захворюваннями, патологією дихальної, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної системи; - клінічні симптоми та синдроми найбільш поширених інфекційних та захворювань внутрішніх органів; - основні види медичної документації (зокрема, структуру історії хвороби) та основні види діагнозу. 	ПРН 2 ПРН 3 ПРН 4 ПРН 5 ПРН 10 ПРН 19
<p>Розуміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність і механізм розвитку основних симптомів і синдромів при захворюваннях внутрішніх органів та при інфекційній патології; - сприяти формуванню у студентів основ клінічного мислення; - розпізнаванню та виявленню окремих симптомів інфекційної патології та захворювань внутрішніх органів; - розумінню їх етіології та патогенезу; - можливостей застосування сучасних методів діагностики в клініці внутрішньої медицини та інфекційних хвороб. 	ПРН 2 ПРН 3 ПРН 4 ПРН 5 ПРН 10 ПРН 19 ПРН 20 ПРН 21

<p>Оволодіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навичками проводити опитування та фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці внутрішньої медицини та інфекційних хвороб; - розвинути вміння визначати та оцінювати провідні симптоми і синдроми у діагностиці найбільш поширених захворювань внутрішніх органів та інфекційних хвороб; - інтерпретувати результатів основних лабораторних та інструментальних методів дослідження; - сформулювати навички спілкування із пацієнтами, членами їх родин, колегами на основі принципів медичної етики і деонтології. 	<p>ПРН 3 ПРН 4 ПРН 10 ПРН 14 ПРН 16 ПРН 17 ПРН 18</p>
<p>Аналізувати</p> <ul style="list-style-type: none"> - результати клінічних обстежень, лабораторних та інструментальних методів діагностики та розвинути вміння використовувати їх для вибору адекватних засобів лікування пацієнтів стоматологічного профілю, що мають патологію внутрішніх органів та інфекційні захворювання. 	<p>ПРН 10 ПРН 21 ПРН 22</p>
<p>Розвинути:</p> <p>здатність студентів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок.</p>	<p>ПРН 10 ПРН 21 ПРН 22</p>
<p>Оцінювання:</p> <p>готовності студента до самостійного проведення клінічного обстеження пацієнта у клініці внутрішньої медицини та інфекційних хвороб, використання отриманих даних для лікування пацієнтів стоматологічного профілю, що мають патологію внутрішніх органів чи інфекційні захворювання.</p>	<p>ПРН 10 ПРН 21 ПРН 23</p>

Знати:

- найбільш поширені внутрішні хвороби та їх ускладнення, які загрожують життю пацієнтів;
- тактику лікаря-стоматолога щодо пацієнтів з внутрішніми хворобами;
- основи законодавства та основні директивні документи про охорону здоров'я;
- основні епідеміологічні поняття та концепції;
- нормативно-інструктивну документацію МОЗ України та міжнародні стандарти для ліквідації осередків конкретних нозологічних форм, що належать до різних груп інфекційних захворювань;
- поняття епідеміологічної, соціальної та економічної значущості окремих нозологічних форм;
- принципи доказової медицини;
- принципи організації та проведення протиепідемічних заходів в осередках інфекційних захворювань;
- основні типи (дизайни) епідеміологічних досліджень;
- особливості розвитку та поширення інфекційних хвороб;
- основні клінічні симптоми та синдроми, притаманні найбільш поширеним інфекційним захворюванням;
- основні підходи до лабораторної діагностики, лікування та профілактики інфекційних захворювань;
- сучасну класифікацію лікарських засобів;
- особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії лікарських засобів;
- принципи дозування лікарських засобів.

Вміти:

- проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів та аналізувати їх результати в клініці внутрішньої медицини;

- аналізувати результати основних лабораторних та інструментальних методів обстеження;
- визначати провідні симптоми та синдроми у клініці внутрішньої медицини;
- визначити попередній клінічний діагноз соматичних захворювань та виділити захворювання, що потребують особливої тактики ведення пацієнта;
- призначити лікування при соматичних захворюваннях, надати необхідну невідкладну допомогу та виділити захворювання, що потребують особливої тактики ведення пацієнта;
- оцінювати вплив стоматологічної патології та захворювань зубощелепної системи на виникнення і перебіг хвороб внутрішніх органів;
- визначитись у ролі та місці лікаря-стоматолога в профілактиці внутрішніх хвороб та їх ускладнень;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами фахової субординації при наданні медичної допомоги пацієнтам;
- визначити пріоритетні проблеми профілактики інфекційних захворювань за групами та нозологічними формами;
- формулювати робочі гіпотези щодо чинників ризику захворюваності за територіями, серед різних груп населення та в колективах щодо конкретних інфекційних захворювань;
- заповнювати документацію щодо ресстрації та обліку інфекційних хворих; організувати профілактичні заходи з метою попередження виникнення інфекцій, які пов'язані з наданням медичної допомоги (ІНМД);
- інтерпретувати прояви епідемічного процесу конкретних нозологічних форм;
- організувати та проводити протиепідемічні заходи в осередках інфекційних захворювань, які пов'язані з наданням медичної допомоги; визначати та оцінювати дизайн епідеміологічного (клінічного) дослідження;
- інтерпретувати результати використання епідеміологічного методу дослідження на практиці;
- визначати провідні симптоми і синдроми при найбільш поширених інфекційних захворюваннях;
- визначати тактику ведення стоматологічних хворих при найбільш поширених інфекційних хворобах;
- інтерпретувати закономірності та особливості перебігу патологічного та епідемічного процесу при інфекційних хворобах, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів;
- демонструвати обізнаність щодо інфекційних хвороб як зброї масового ураження;
- діагностувати та надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах, що ускладнюють перебіг інфекційних захворювань, на до госпітального етапі;
- збирати медикаментозний анамнез;
- вибирати раціональну фармакотерапію, оптимальну лікарську форму та дозу лікарських засобів при патологічних станах;
- використовувати основні параметри фармакокінетики з метою раціонального призначення лікарських засобів;
- здійснювати профілактику та діагностику побічних ефектів лікарських засобів, заповнювати форму 137/о;
- здійснювати менеджмент взаємодії лікарських засобів;
- визначати основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності та безпечності лікарських засобів та аналізувати їх результати.

Бути здатним продемонструвати:

- вміння роботи з пацієнтом з основними внутрішніми;
- вміння визначати необхідний перелік лабораторних та інструментальних обстежень і оцінювати їх результати;

- вміння встановлювати попередній та клінічний діагноз захворювання;
- вміння визначати режим і характер харчування, принципи та характер лікування;
- вміння діагностувати невідкладні стани;
- вміння визначати тактику надання екстреної медичної допомоги;
- вміння проводити профілактичні заходи;
- вміння визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду;
- вміння вести медичну документацію;
- вміння проведення аналізу та оцінювання небезпечних ситуацій і визначення пріоритетних проблем профілактики інфекційних і неінфекційних захворювань за групами та нозологічними формами і знання принципів організації та проведення протиепідемічних заходів в осередках інфекційних захворювань.

Володіти навичками:

- збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, проводити та оцінювати результати фізикального обстеження, виділяти провідний клінічний симптом або синдром, встановлювати найбільш ймовірний або синдромний діагноз захворювання;
- призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворого, інтерпретувати його результати, здійснювати диференціальну діагностику, встановлювати попередній і клінічний діагноз;
- визначати принципи лікування (консервативне, оперативне), призначати лікування;
- виконання медичних маніпуляцій, надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах;
- аналізу епідеміологічного стану;
- проведення заходів масової та індивідуальної загальної профілактики захворювань та протиепідемічних заходів;
- використання принципів доказової медицини в практиці.

Самостійно вирішувати:

- типові задачі діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів та захворювань.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загальноприйнятих підходів під час практичних занять. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Здобувачі ступеня магістр стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених

прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на теоретичні питання на заняттях;
- демонстрація практичних навичок;
- групові завдання з використанням імітаційних ігор на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік, іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, тестовий контроль (I-II рівня), вирішення ситуаційних задач, письмовий теоретичний контроль, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово, усно).

Форма і вид підсумкового семестрового контролю:

Семестр	Вид підсумкового контролю	Форма підсумкового контролю
6-й	залік	усно
8-й	іспит	усно

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
3 курс Внутрішня медицина (модуль № 1 кардіоревматологія)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота Т10	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
6	6	6	6	6	6		
T7	T8	T9	-	-	-		
6	9	9	-	-	-		

T1, T2 ... T9 – теми

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

3 курс Внутрішня медицина (модуль № 2 хвороби органів дихання, сечоутворення та сечовиділення)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота Т9	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5		
T7	T8	-	-	-	-		
7,5	7,5	-	-	-	-		

T1, T2 ... T8 – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

3 курс Внутрішня медицина відповідно до табл. 5.2-5.3

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль № 1		Модуль № 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Клінічні заняття	9	33	8	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	18	-	16
Виконання завдань самостійної роботи	-	9	-	4
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом	10	100	9	100

**Таблиця 5.4. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
4 курс Внутрішня медицина
(модуль № 3 хвороби органів травлення та захворювання сполучної тканини)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота Т10	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
6	6	6	6	6	6		
T7	T8	T9	-	-	-		
6	9	9	-	-	-		

T1, T2 ... T9 – теми

**Таблиця 5.5. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
4 курс Внутрішня медицина (модуль № 4 гематологія)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота Т10	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
6	6	6	6	6	6		
T7	T8	T9	-	-	-		
6	9	9	-	-	-		

T1, T2 ... T9 – теми

**Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни
4 курс внутрішня медицина відповідно до табл. 5.4-5.5**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль № 3		Модуль № 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Клінічні заняття	9	33	9	33
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	18	-	18
Виконання завдань самостійної роботи	-	9	-	9
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом	10	100	10	100

**Таблиця 5.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
4 курс інфекційні хвороби та епідеміологія (модуль № 5)**

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота Т10	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
6	6	6	6	6		
T6	T7	T8	T9	-		
6	6	9	9	-		

T1, T2 ... T9 – теми

**Таблиця 5.7. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
4 курс клінічна фармакологія (модуль № 6)**

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота Т10	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
6	6	6	6	6		
T6	T7	T8	T9	-		
6	6	9	9	-		

T1, T2 ... T9 – теми

**Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни
Модуль 5 – інфекційні хвороби, модуль 6 – клінічна фармакологія
відповідно до табл. 5.6-5.7**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль № 5		Модуль № 6	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Клінічні заняття	9	33	9	33
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	18	-	18
Виконання завдань самостійної роботи	-	9	-	9
Написання історії хвороби	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом	10	100	10	100

Критерії модульного поточного оцінювання

Поточне модульне оцінювання проводиться шляхом проведення тестового контролю знань на заняттях, опитування студентів під час занять, виконання практичних індивідуальних і групових навчальних завдань, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок пропущених занять. В ході поточного контролю, за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно,

добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням таких критеріїв оцінювання.

Оцінка «**відмінно**» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також виконує практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «**добре**» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «**задовільно**» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 5.8):

Таблиця 5.8. Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали		
	6	7,5	9
«5»	4,8	6	7,2
«4»	3,6	4,5	5,4
«2»	2,4 (2 балів за знання та 0,4 бал – за присутність на занятті)	3 (2 балів за знання та 1 бал – за присутність на занятті)	3,6 (3 балів за знання та 0,6 бал – за присутність на занятті)

Відробка пропущених практичних занять здійснюється згідно графіка відробок у визначений час в чергових викладачів. При цьому потрібно показати написаний від руки конспект з пропущеної теми, пройти тестовий контроль та усно відповісти на поставлені питання, виконати практичне завдання, визначене викладачем (напр., продемонструвати певний метод клінічного обстеження пацієнта).

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому та підсумковому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 1 бала. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність (таблиця 5.9):

Таблиця 5.9. Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бали	Критерії оцінювання
1	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
0,75	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
0,5	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
0,25	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Таким чином, оцінка за модульне поточне оцінювання складається з оцінок за тестовий контроль на заняттях (0-2 балів), усної відповіді на теоретичні питання (0-3 балів), оцінок за виконання практичних індивідуальних та групових завдань, самостійної роботи студента (0-1 балів). Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання складає 60 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 6-го семестру, 8-го семестру у вигляді іспиту. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів 2-х модулів на 3 курсі та 4 модулів на 4 курсі та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку або іспиту, що передбачено робочим навчальним планом.

Під час проведення заліків та іспитів керуються наступними критеріями оцінок:

90-100 балів (А) заслугоує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

82-89 балів (В) заслугоує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

74-81 бал (С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вмів порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

64-73 бали (D) заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

60-63 бали (E) заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

35-59 балів (FX) виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

менше 35 балів (F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Відповідно до чинного законодавства України та Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (від 03 березня 2020 р., <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>) здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Визнання таких результатів можливо тільки для навчальних дисциплін, які починають викладатися із другого семестру.

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, можливо якщо такі відповідають вимогам освітньої програми щодо формування запланованих компетентностей. Загалом за період навчання результати навчання в неформальній освіті можуть бути зараховані в обсязі не більше 10% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою.

Види неформальної освіти, результати яких можуть бути перезараховані: тематичні удосконалення, вебінари, курси, стажування, практики, тренінги, майстер-класи (ворк-шопи), організовані на платформах «Prometheus», «Coursera», закладів вищої освіти та офіційних провайдерів БПР, визнаних МОЗ України, участь у наукових форумах та конференціях, публікації у фахових наукових виданнях та виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» та «Web of Science». Тематика вказаних заходів та активності повинна відповідати змісту робочої програми (тематичні плани лекцій та практичних/семінарських занять).

Процедура визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті проводиться комісійно. Для цього здобувач вищої освіти не пізніше 30 календарних днів до завершення семестру (в якому вивчається навчальна дисципліна, щодо якої бажає провести перезарахування результатів навчання) подає до деканату факультету відповідну заяву та документи, які підтверджують факт отримання неформальної освіти (сертифікат, посвідчення, свідоцтво, освітні програми тощо). Відповідно до отриманої заяви деканат утворює предметну комісію у складі гаранта освітньої програми, завідувача відповідної профільної кафедри та науково-педагогічних працівників, які викладають відповідну навчальну дисципліну. Комісія формує висновок щодо обсягів кредитів ЄКТС, можливих для перезарахування та надає його керівництву факультету та на профільну кафедру, відповідно до Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль №1 «3 курс Внутрішня медицина - кардіоревматологія»

Тема 1. Введення у предмет „внутрішня медицина”.

Вхідний контроль. Введення у предмет „внутрішня медицина”. Метод клінічного розбору хворої людини. Роль лікаря стоматолога у профілактиці та діагностиці захворювань внутрішніх органів.

Методи обстеження в кардіології. Аритмії та блокади серця.

Актуальність проблеми. Основні захворювання серцево-судинної системи. Основні фактори ризику серцево-судинних захворювань. Методи обстеження в кардіології. Розбір основних змін на ЕКГ. **Аритмії та блокади серця:** класифікація; клініка та ЕКГ-діагностика, невідкладна допомога при життєво небезпечних порушеннях ритму серця.

Тема2. Артеріальні гіпертензії.

Актуальність проблеми (епідеміологія та соціальне значення, концепція та програма боротьби з артеріальними гіпертензіями); нормативи артеріального тиску. Класифікація артеріальних гіпертензій за етіологією, рівнем артеріального тиску та ураженням органів-мішеней. **Гіпертонічна хвороба:** визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, основні антигіпертензивні засоби. **Гіпертонічні кризи та невідкладна допомога при них.** Роль лікаря-стоматолога в профілактиці АГ та гіпертонічних кризів.

Тема3. Артеріальні гіпотензії.

Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс, (визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, ускладнення, невідкладна допомога, профілактика).

Тема4. Атеросклероз та атеротромбоз. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія.

Атеросклероз та атеротромбоз: визначення, актуальність проблеми (епідеміологія та соціальне значення), етіологія та фактори ризику, основні ланки патогенезу; основні клінічні прояви та класифікація, діагностика; ускладнення; первинна та вторинна профілактика (принципи лікування). Типові зміни в ротовій порожнині при атеросклерозі. Роль лікаря-стоматолога в первинній профілактиці атеросклерозу.

Ішемічна хвороба серця (ІХС): визначення, актуальність проблеми (епідеміологія та соціальне значення), етіологія та фактори ризику. Класифікація ВООЗ. **Стенокардія:** класифікація; патогенез різних варіантів; клініка; фактори, що провокують напади стенокардії; діагностичні критерії. Зубний біль, як варіант стенокардії. Первинна та вторинна профілактика (принципи лікування). Невідкладна допомога при нападі стенокардії. Дифдіагностика при болях в ділянці серця. Особливості лікарської тактики під час стоматологічних втручань у хворих з ІХС.

Тема5: Ішемічна хвороба серця.Інфаркт міокарда.

Інфаркт міокарда: визначення, етіологія та патогенез; класифікація, діагностика. Клінічні варіанти (*типові та атипові варіанти початку: ангінозний та астматичний, абдомінальний, аритмічний*), роль ЕКГ та біохімічних маркерів некрозу міокарда, візуалізаційних методик. Перша допомога при підозрі на інфаркт міокарду. Ускладнення інфаркту міокарда та невідкладна допомога при них. **Кардіогенний шок:** клініка, діагностика, невідкладна допомога.

Тема6: Серцева недостатність.

Серцева недостатність: визначення, етіологія, патогенез, клініка, класифікація, діагностика, принципи лікування, профілактика. **Гостра лівошлуночкова недостатність:** клініка, діагностика та невідкладна допомога при серцевій астмі та набрякові легень. Особливості лікарської тактики під час стоматологічних втручань у хворих з серцевою недостатністю.

Тема7: Ревматизм.

Ревматизм (гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця): визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, ускладнення; первинна та вторинна профілактика. Роль лікаря стоматолога в профілактиці ревматизму.

Тема8: Інфекційний ендокардит.

Інфекційний ендокардит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, ускладнення, прогноз; профілактика. Роль лікаря стоматолога в профілактиці інфекційного ендокардиту. Тактика лікаря-стоматолога при санації гнійних уражень зубо-щелепної системи.

Тема9: Набуті вади серця: мітральні та аортальні вади.

Набуті вади серця: визначення, етіологія, термінологія, класифікація. Недостатність мітрального клапана, стеноз лівого атрію-вентрикулярного отвору, недостатність аортального клапана, стеноз гирла аорти: визначення, етіологія, порушення гемодинаміки та механізми компенсації), клініка та діагностичні критерії

Тема10: Модульний контроль №1.

Практичні навички:

- вміти визначити попередній синдромний діагноз при болю в ділянці серця, діагностувати артеріальну гіпертензію та ідентифікувати гіпертонічну хворобу (есенціальну артеріальну гіпертензію), напад стенокардії, можливий інфаркт міокарду, гостру та хронічну серцеву недостатність, гостру ревматичну лихоманку, інфекційний ендокардит, мітральні та аортальні вади серця;
- знати тактику лікаря-стоматолога при цих хворобах, вміти діагностувати і надавати першу лікарську допомогу при невідкладних станах при хворобах серцево-судинної системи.

Модуль №2 «3 курс Внутрішня медицина – хвороби органів дихання, сечоутворення та сечовиділення»

Тема1: Пневмонії.

Пневмонії: визначення, етіологія, патогенез, класифікація. Основні клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Значення стоматологічної патології у виникненні пневмоній, роль лікаря-стоматолога в профілактиці.

Тема2: Гнійно-деструктивні процеси в бронхо-легеневій системі: абсцес легені, бронхоектазійна хвороба.

Гнійно-деструктивні процеси в бронхо-легеневій системі: визначення, класифікація, клінічні форми. Абсцес легені, гангрена легені, бронхоектазійна хвороба: визначення, етіологія і патогенез, класифікація, основні клінічні прояви та діагностика, принципи лікування. Значення стоматологічної патології у розвитку цих процесів, роль лікаря-стоматолога у профілактиці.

Тема3: Плеврити: сухі та ексудативні.

Плеврити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування та профілактика.

Тема4: Методи діагностики в пульмонології. Хронічний бронхіт та ХОЗЛ.

Методи функціональної та морфологічної діагностики в пульмонології, їх значення в постановці діагнозу та оцінці дихальної недостатності. **Хронічний бронхіт:** етіологія, патогенез, клініка, шляхи профілактики. **ХОЗЛ:** етіологія та патогенез, основні клінічні прояви, діагностика, тактика ведення пацієнтів. Стоматологічні аспекти лікування хворих на ХОЗЛ.

Тема5: Бронхіальна астма.

Бронхіальна астма: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика,

принципи лікування, профілактика. Напад бронхіальної астми: клінічні прояви, невідкладна допомога. Астматичний статус: визначення, патогенетичні аспекти, клініка, перша допомога. Значення санації ротової порожнини в первинній та вторинній профілактиці БА.

Тема6: Методи обстеження в нефрології. Гострий і хронічний гломерулонефрит.

Основні нефрологічні та урологічні симптоми та синдроми (сечовий, набряковий, нефротичний, гіпертензивний, больовий, дизуричний, ниркової недостатності) і методи їх діагностики.

Гострий та хронічний гломерулонефрит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика. Зміни ротової порожнини та зовнішнього вигляду хворого з нефротичним синдромом. Значення санації ротової порожнини в первинній та вторинній профілактиці гломерулонефритів.

Тема7: Гострий та хронічний пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба.

Гострий та хронічний пієлонефрит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика. Значення санації ротової порожнини в первинній та вторинній профілактиці пієлонефритів.

Сечокам'яна хвороба: визначення, етіологія, патогенез, основні клінічні прояви, діагностика, принципи лікування. Невідкладна допомога при нападі ниркової кольки.

Тема8: Клінічний розбір хворих.

Тема9: Модульний контроль №2.

Практичні навички:

- Вміти діагностувати гострі інфекційно-запальні процеси бронхо-легеневої системи (пневмонія, плеврити, інфекційні деструкції) та знати особливості надання стоматологічної допомоги цим пацієнтам.
- Знати діагностувати неспецифічні хронічні ураження бронхо-легеневої системи (хронічний бронхіт, ХОЗЛ та бронхіальну астму) та провадити методи профілактики цих захворювань.
- Вміти діагностувати напад бронхіальної астми та астматичний статус і надавати першу допомогу при цих станах.
- Вміти діагностувати набряковий та нефротичний синдроми, ниркову АГ, ниркову кольку та надавати невідкладну допомогу при цих станах.
- Знати інтерпретувати загальний аналіз крові при інфекційно-запальному процесі.
- Вміти інтерпретувати загальний аналіз сечі та рівень креатиніну крові.
- Знати особливості тактики лікаря стоматолога при захворюваннях бронхо-легеневої системи, нирок та сечовивідних шляхів.

Модуль №3 «4 курс Внутрішня медицина – хвороби органів травлення та захворювання сполучної тканини»

Тема1: Методи діагностики в гастроентерології.

Основні захворювання органів травної системи і методи їх діагностики.

Зміни слизової оболонки ротової порожнини та язика при захворюваннях шлунку, ШКТ та травної системи в цілому.

Тема 2: ГЕРХ, хронічні гастрити та дуоденіти.

ГЕРХ, хронічні гастрити та дуоденіти: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика. Особливості больового синдрому. Роль лікаря-стоматолога у профілактиці шлунку та 12-палої кишки.

Тема3: Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки.

Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування і профілактика. Ускладнення виразкової хвороби та невідкладна допомога при них. Роль лікаря-стоматолога у профілактиці виразкової хвороби та її ускладнень.

Тема4: Захворювання біліарної системи. Хронічний холецистит. Жовчнокам'яна

хвороба.

Хронічний холецистит: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування та профілактики.

Жовчнокам'яна хвороба: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування та профілактики. Особливості больового синдрому. Невідкладна допомога при нападі жовчної кольки .

Тема5: Панкреатит гострий та хронічний.

Панкреатит гострий та хронічний: визначення, етіологія, патогенез, клініка, особливості больового синдрому, діагностика. Тактика ведення пацієнтів. Невідкладна допомога при гострому панкреатиті.

Тема6: Хвороби печінки. Гепатити. Цирози печінки.

Хвороби печінки. Гепатити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, основні клініко-лабораторні синдроми, діагностика, принципи лікування і профілактика. Диференційна діагностика жовтяниць. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці вірусних гепатитів. Цирози печінки: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування і профілактики. Ускладнення цирозу печінки. Зміни в ротовій порожнині при цирозі печінки. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці даної патології.

Тема7: Захворювання кишківника. Хронічний ентерит. Хронічний коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Дисбактеріоз.

Захворювання тонкої та товстої кишки (ентерити та коліти, неспецифічний виразковий коліт): основні етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування, профілактика. Взаємозв'язок між патологією ротової порожнини та шлунку, ШКТ та травної системи. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці захворювань шлунку, ШКТ та травної системи в цілому.

Тема 8: Дифузні захворювання сполучної тканини.

Системний червоний вовчак, системна склеродермія: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, основні клінічні синдроми, діагностика. Принципи ведення пацієнтів. Прояви в ротовій порожнині. Роль санації вогнищ інфекції в профілактиці цих захворювань.

Тема9: Дерматоміозит. Синдром і хвороба Шегрена. Ревматоїдний поліартрит.

Подагра.

Дерматоміозит: етіопатогенез, основні клінічні прояви, критерії постановки діагнозу, принципи ведення пацієнтів, прогноз. **Синдром і хвороба Шегрена:** визначення понять, етіопатогенез, клінічні прояви, зміни в ротовій порожнині, діагностика, принципи лікування. **Ревматоїдний поліартрит:** визначення, етіологія, класифікація, клінічний перебіг, діагностичні критерії, принципи лікування. **Подагра:** визначення, етіологія, клініко-діагностичні критерії, принципи лікування та профілактики. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці та лікуванні цих захворювань.

Тема 10: Підсумковий модульний контроль №3

Практичні навички:

- Вміти визначати симптоми захворювань органів ШКТ та травної системи в цілому за станом слизової оболонки ротової порожнини.
- Знати принципи невідкладної допомоги при печінковій кольці та гострому панкреатиті.
- Вміти інтерпретувати біохімічний аналіз крові на білірубін та його фракції, білок та його фракції.
- Знати основні діагностичні критерії захворювань шлунку та 12-палої кишки, гепато-біларної системи, підшлункової залози та кишківника.
- Знати особливості тактики лікаря стоматолога при захворюваннях органів травлення
- Вміти визначати симптоми дифузних захворювань сполучної тканини за станом слизової оболонки ротової порожнини, язика та зубо-щелепної системи.
- Виявляти патологічні зміни в лабораторних показниках, які можуть свідчити про системні захворювання.

Модуль №4 «4 курс Внутрішня медицина – гематологія»

Тема 1: Анемії: Класифікація. Основні клінічні синдроми. Анемії внаслідок крововтрати. Залізодефіцитні анемії.

Анемії: визначення, класифікація. Основні клініко-лабораторні прояви. Загальні прояви анемій, в тому числі у ротовій порожнині. Ступені важкості анемій. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Патогномонічні симптоми окремих анемій в ротовій порожнині. Принципи лікування. Прогноз. Профілактика. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці анемій. **Анемії внаслідок крововтрати. Залізодефіцитні анемії:** класифікація, етіологія, патогенез. Основні клінічні та лабораторні прояви, принципи лікування та профілактики.

Тема 2: Анемії внаслідок порушення еритропоезу.

Мегалобластні (В12-фолієво – дефіцитні) анемії. Сидероахрестичні анемії. Апластичні анемії. Гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, основні клініко-лабораторні прояви, принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при різних анеміях. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці анемій.

Тема 3: Гематоонкологічні хвороби. Гострі лейкози.

Гематоонкологічні хвороби. Сучасні погляди на етіологію і патогенез. Класифікації ВООЗ. Гострі лімфо- та мієлобластні лейкозії. Основні клінічні та лабораторні прояви, ускладнення. Загальні принципи лікування (програмна цитостатична та супровідна терапія). Оцінка ефективності. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці гематоонкологічних захворювань.

Тема 4: Хронічні лейкозії.

Хронічні лейкозії: етіологія, патогенез, класифікація. Основні клінічні синдроми та лабораторні прояви, діагностика, принципи лікування, прогноз. Особливості проявів в ротовій порожнині та їх значення в практиці роботи лікаря-стоматолога.

Тема 5: Лімфоми.

Лімфоми: лімфогранулематоз, мієлоїдна хвороба. Основні ланки етіопатогенезу, класифікація, клінічні та лабораторні прояви, діагностика. Принципи ведення пацієнтів, прогноз. Можливі прояви в ротовій порожнині. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці даних патологій.

Тема 6: Порушення згортання крові. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії.

Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії: визначення, різновиди, класифікація, клінічні прояви, загальні засади лабораторної діагностики. Принципи лікування і профілактики. **Тромбоцитопенічна пурпура (хвороба Верльгофа):** діагностичні критерії, клінічний перебіг, ускладнення. Зміни в ротовій порожнині. Особливості надання стоматологічної допомоги хворим з патологією первинного гемостазу.

Тема 7: Порушення згортання крові. Коагулопатії.

Гемофілії: патогенез, основні клінічні прояви і перебіг гемофілій, лабораторна діагностика, критерії постановки діагнозу, принципи ведення таких пацієнтів, прогноз. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині у хворих на гемофілію. Принципи лікування та профілактики кровотеч.

Тема 8: Системні васкуліти.

Вузликосий периартеріїт: етіопатогенез, основні клінічні форми, діагностичні критерії, принципи ведення пацієнтів. **Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлайн-Геноха):** етіопатогенез, основні клінічні прояви та діагностика. Можливі прояви у ротовій порожнині. Принципи лікування. Особливості зупинки кровотеч при порушеннях в системі згортання крові в стоматологічній практиці.

Тема 9: Підсумковий модульний контроль №4.

Тема 10: Підсумковий модульний контроль з внутрішньої медицини.

Практичні навички:

- Вміти оцінювати результати гематологічних обстежень (загальний аналіз крові,

- коагулограму тощо) щодо діагностики анемії, лейкомії, геморагічних діатезів.
- Вміти оцінювати зовнішні прояви гематологічних захворювань, зокрема в ротовій порожнині з метою ранньої діагностики цієї патології.
  - Скласти план обстеження хворого з метою підтвердження діагнозу.
  - Вміти надавати первинну лікарську допомогу при гематологічних хворобах
  - Вміти проводити опитування та фізикальне обстеження хворого та знати скласти план його обстеження.
  - Знати особливості надання стоматологічної допомоги при системних васкулітах.

Модуль №5 «4 курс Інфекційні хвороби та епідеміологія»

Тема 1. Поняття про інфекційний процес.

Місце дисципліни «Інфекційні хвороби та епідеміологія» у системі медичних знань. Основні етапи розвитку інфектології як науки. Класифікація інфекційних хвороб. Особливості інфекційних хвороб. Роль імунітету і неспецифічних факторів захисту в інфекційному процесі. Методика обстеження інфекційного хворого. Принципи діагностики інфекційних хвороб. Особливості клінічної і лабораторної діагностики інфекційних хвороб, інтерпретація результатів специфічних методів дослідження. Принципи лікування інфекційних хвороб. Профілактичні заходи та принципи імунопрофілактики інфекційних хвороб. Структура та режим інфекційного стаціонару. Порядок госпіталізації, обстеження та виписки хворих. Особливості ведення медичної документації.

Місце інфекційних хвороб із фекально-оральним механізмом передавання в структурі інфекційних хвороб. Епідеміологічні, патогенетичні і клінічні особливості кишкових інфекційних хвороб. Сучасні методи лабораторної діагностики. Показання до госпіталізації і правила виписки хворих із інфекційного стаціонару. Правила ведення медичної документації.

Загальна характеристика кишкових інфекцій. Сальмонельози. Шигельози. Харчові токсикоінфекції. Ротавірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Тема 2. Гострі респіраторні вірусні інфекції: грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Несправжній круп: визначення поняття; патогенез; стадії; клінічна і лабораторна діагностика; принципи лікування, невідкладна допомога хворим на догоспітальному етапі. **Менінгококова інфекція.** Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Менінгеальний синдром у клініці інфекційних хвороб: Патогенез менінгеального синдрому. Визначення понять „менінгізм” та „менінгіт”. Етіологія, патогенез, класифікація менінгітів. Клінічна і лабораторна діагностика. Диференціальна діагностика серозних і гнійних менінгітів різної етіології. Принципи лікування і профілактики.

Інфекційно-токсичний шок у клініці інфекційних хвороб: визначення поняття; сучасні погляди на патогенез; класифікація; клінічна і лабораторна діагностика; принципи лікування; невідкладна допомога хворим на догоспітальному етапі.

Тема 3. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика

Тема 4. Герпесвірусні інфекції: HSV, VZV, EBV, CMV. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Тема 5. Гострі вірусні гепатити А, Е, В, С. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика інфекційних хвороб, значення впливу на 3-ю ланку епідеміологічного процесу у професійній діяльності лікаря-стоматолога.

Тема 6. Поняття про хронічні гепатити В, С, Д. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Індивідуальна профілактика.

Тема 7. ВІЛ-інфекція. ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії. Епідеміологічна характеристика трансмісивних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи. Епідеміологічна характеристика контактних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи.

Тема 8. Карантинні інфекції: чума, жовта гарячка, геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Протиепідемічні заходи при виявленні хворого на ОНІ. Заходи по екстреній особистій профілактиці зараження.

Тема 9. Коронавірусна інфекція (Covid-19): етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.

Тема 10. Підсумковий модульний контроль №5.

Модуль №6 «4 курс Клінічна фармакологія»	
Змістовий модуль 1	
«Характеристика лікарських засобів. Фармакотерапія в стоматології»	
Конкретні цілі змістового модулю 1: 1. Знати клініко-фізіологічну характеристику лікарських засобів, що застосовуються в складі комплексного лікування хворих стоматологічного профілю. 2. Вміти обґрунтувати і самостійно призначити лікарські засоби в складі комплексного лікування хворих стоматологічного профілю, оцінити їх ефективність їх призначення.	
Тема 1	Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначення предмету і завдань клінічної фармакології. ▪ Основні принципи фармакокінетики. Основні фармакокінетичні параметри: біодоступність, кліренс, об'єм розподілу, період полужиття. ▪ Основні фармакокінетичні процеси: всмоктування, розподіл, біотрансформація, екскреція лікарських засобів. ▪ Основні принципи фармакодинаміки. Механізм дії лікарських речовин, їх фармакологічні ефекти та зміни стану функцій організму у відповідь на вплив лікарських препаратів.
Тема 2	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що застосовуються в лікуванні ішемічної хвороби серця: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Загальні принципи лікування ішемічної хвороби серця. ▪ Нітрати: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Адреноблокатори: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Гіполіпідемічні ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Кардіотоніки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Блокатори фосфодіестерази III: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Адренергічні лікарські засоби: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками

<p>Тема 3</p>	<p>Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на органи травлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Антациди: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Ліки, які регулюють моторику ШКТ: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Блокатори H₂-гістамінових рецепторів: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Інгібітори протонної помпи: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антидіарейні ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Проносні ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Засоби, які зменшують метеоризм: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Пробиотики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Принципи фармакотерапії виразкової хвороби. ▪ Принципи фармакотерапії нудоти і блювота. ▪ Принципи фармакотерапії виразкового коліту. ▪ Принципи фармакотерапії хвороби Крона.
<p>Тема 4</p>	<p>Клініко-фармакологічна характеристика антимікробних лікарських засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Загальні принципи антибактеріальної терапії. ▪ Сульфаніламідні: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Хінолони: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Пеніциліни: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Цефалоспорины: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Аміноглікозиди: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Тетрацикліни: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Макроліди: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Лінкозаміди: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Глікопептиди: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Ліки, які застосовуються в лікуванні туберкульозу: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Протигрибкові ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антивірусні та антиретровірусні ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.

<p>Тема 5</p>	<p>Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних і місцево-анестезуючих лікарських засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Класифікація протизапальних засобів. ▪ Групи нестероїдних протизапальних засобів, їх представники. Особливості механізму дії селективних нестероїдних протизапальних засобів. ▪ Порівняльна характеристика протизапальної, жарознижувальної, анальгетичної дії основних препаратів нестероїдної структури. ▪ Небажані ефекти нестероїдних протизапальних засобів, заходи по їх попередженню та корекції. ▪ Загальні механізми протизапальної дії глюкокортикостероїдів. Показання та протипоказання до застосування глюкокортикоїдів. Ускладнення при лікуванні глюкокортикоїдами та заходи по їх попередженню. ▪ Механізми виникнення болю. Класифікація ЛЗ, що використовуються для місцевого та загального знеболювання в стоматології. ▪ Показання до призначення знеболюючих ЛЗ та критерії вибору методу знеболювання (місцеве або загальне) при стоматологічних втручаннях. ▪ Вибір способу застосування місцевого анестетика (ней`екційний чи ін`екційний, інфільтраційна чи провідникова анестезія). ▪ Вибір місцевого анестетика за глибиною анестезуючої дії, тривалістю ефекту та безпекою застосування. ▪ Показання до загального знеболювання і вибір групи засобів та препарату, який забезпечить якісне знеболювання в конкретній клінічній ситуації. ▪ Побічні ефекти знеболюючих ЛЗ та їх профілактика. ▪ Вибір виду знеболювання та препарату для пацієнтів з супутніми захворюваннями, дітей та вагітних і годуючих грудьми жінок. ▪ Критерії оцінки ефективності та безпеки знеболюючих ЛЗ при проведенні стоматологічних втручань.
<p>Тема 6</p>	<p>Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Антагоністи H1-гістамінових рецепторів: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Стабілізатори мембран тучних клітин: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антагоністи лейкотрієнових рецепторів: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.
<p>Тема 7</p>	<p>Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Загальні принципи лікування артеріальної гіпертензії. ▪ Класифікація антигіпертензивних препаратів. ▪ β-Адреноблокатори: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антагоністи кальція: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Інгібітори карбоангідрази: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Петльові діуретики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Осмотичні діуретики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Калійзберігальні діуретики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тіазидні та тіазидоподібні діуретики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Інгібітори ангіотензин-перетворюючого ферменту: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антагоністи рецепторів ангіотензину II: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ α-Адреноблокатори: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.
Тема 8	<p>Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Антикоагулянти: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Тромболітики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками. ▪ Антитромбоцитарні ліки: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.
Тема 9	<p>Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність:</p> <p>Симпатоміметики: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.</p> <p>Антихолінергічні препарати: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.</p> <p>Похідні ксантину: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.</p> <p>Ліки, що використовуються в лікуванні бронхіальної астми: кортикостероїди, антагоністи лейкотриєнових рецепторів, кромони, муколітики.</p> <p>Похідні ксантину: механізм дії, фармакокінетичні властивості, терапевтичне застосування, побічні ефекти, взаємодія з іншими ліками.</p>
Тема 10	Підсумковий модульний контроль №6

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання:				
	Усього	у тому числі			
лекції		клінічні	лабораторні	індивідуальна на робота	самостійна робота
3 курс 6-й семестр					
Модуль № 1 «Внутрішня медицина - кардіоревматологія»					

Тема 1. Вхідний контроль. Введення у предмет „внутрішня медицина”. Метод клінічного розбору хворої людини. Роль лікаря стоматолога у профілактиці та діагностиці захворювань внутрішніх органів. Методи обстеження в кардіології. Основи ЕКГ. Аритмії та блокади серця. Перша допомога при гострих порушеннях ритму.	9	1	2			6
Тема 2. Артеріальні гіпертензії. Гіпертонічна хвороба. Гіпертонічні кризи. Перша допомога при гіпертонічних кризах.	5	1	2			2
Тема 3. Артеріальні гіпотензії: Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс. Перша допомога при гострій судинній недостатності.	4		2			2
Тема 4. Атеросклероз та атеротромбоз. Ішемічна хвороба серця (ІХС). Класифікація ВООЗ. Стенокардія. Перша допомога при нападі стенокардії.	5	1	2			2
Тема 5. ІХС. Інфаркт міокарда: варіанти клінічного перебігу, діагностика. Тактика ведення хворих з інфарктом міокарду. Перша допомога при підозрі на інфаркт міокарду.	5	1	2			2
Тема 6. Серцева недостатність (гостра і хронічна). Гостра лівошлуночкова недостатність: перша допомога.	4		2			2
Тема 7. Ревматизм (гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця).	4		2			2
Тема 8. Інфекційний ендокардит. Роль лікаря-стоматолога у профілактиці.	4		2			2
Тема 9. Набуті вади серця: мітральні та аортальні вади. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями та інфекційним ендокардитом.	4		2			2
Тема 10. Підсумковий модульний контроль № 1.	2		2			
Разом за модуль №1	46	4	20			22
Модуль № 2 «Внутрішня медицина – хвороби органів дихання сечоутворення та сечовиділення»						
Тема 1. Пневмонії: діагностика, тактика ведення пацієнтів.	6	1	2			3
Тема 2. Гнійно-деструктивні процеси в бронхо-легеневій системі: абсцес легені, бронхоектазійна хвороба. Роль стоматологічної патології у розвитку цих процесів.	6	1	2			3
Тема 3. Плеврити: сухі та ексудативні. Тактика ведення пацієнтів.	5		2			3
Тема 4. Методи діагностики в пульмонології. Хронічний бронхіт та ХОЗЛ. Стоматологічні аспекти лікування хворих на ХОЗЛ.	7	2	2			3
Тема 5. Бронхіальна астма: клінічні прояви і діагностика. Перша допомога при нападі бронхіальної астми.	7	2	2			3

Тема 6. Методи обстеження в нефрології. Гострий і хронічний гломерулонефрит.	5		2			3
Тема 7. Гострий та хронічний пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Перша допомога при нирковій кольці.	4		2			2
Тема 8. Клінічний розбір хворих.			2			
Тема 9. Підсумковий модульний контроль №2			2			
Разом за модуль № 2	44	6	18			20
Разом за семестр	90	10	38			42

4 курс 7-й семестр

Модуль № 3 «Внутрішня медицина – хвороби органів травлення та захворювання сполучної тканини»

Тема 1. Методи обстеження в гастроентерології.	3,5	0,5	2			1
Тема 2. ГЕРХ, хронічні гастрити та дуоденіти.	3,5	0,5	2			1
Тема 3. Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки. Тактика ведення пацієнтів. Стоматологічні аспекти хвороб шлунку і 12-палої кишки.	3,5	0,5	2			1
Тема 4. Захворювання біліарної системи. Хронічний холецистит. Жовчнокам'яна хвороба. Перша допомога при нападі жовчнокам'яної хвороби.	3		2			1
Тема 5. Панкреатити гострий і хронічний: діагностика і тактика ведення пацієнтів.	3		2			1
Тема 6. Хвороби печінки. Гепатити. Цирози печінки. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці вірусних гепатитів. Тактика ведення пацієнтів.	3,5	0,5	2			1
Тема 7. Захворювання кишківника. Хронічний ентерит. Хронічний коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Дисбактеріоз. Стоматологічні аспекти ведення пацієнтів із захворюваннями кишківника.	3		2			1
Тема 8. Дифузні захворювання сполучної тканини: системний червоний вовчак, системна склеродермія. Основні клінічні прояви, діагностика і принципи ведення пацієнтів.	3		2			1
Тема 9. Дерматоміозит. Синдром і хвороба Шегрена: основні прояви, роль лікаря-стоматолога в діагностиці даної патології. Ревматоїдний поліартрит. Подагра. Основні клінічні прояви, принципи діагностики і ведення пацієнтів.	3		2			1
Тема 10. Підсумковий модульний контроль №3	2		2			
Разом за модуль № 3	31	2	20			9

Модуль № 4 «Внутрішня медицина - гематологія»

Тема 1. Анемії: Класифікація. Основні клінічні синдроми. Анемії внаслідок крововтрати. Основні клініко-лабораторні прояви. Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Залізодефіцитні анемії: класифікація,	4	1	2			1
---	---	---	---	--	--	---

етиологія, патогенез. Основні клінічні та лабораторні прояви. Принципи лікування.					
Тема 2. Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Мегалобластні (В12-фолієво – дефіцитні) анемії. Сидероахрестичні анемії. Апластичні анемії. Гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, основні клініко-лабораторні прояви. Принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при різних анеміях. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці анемії	4	1	2		1
Тема 3. Гематоонкологічні хвороби. Гострі лейкемії. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Особливості змін у ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх діагностиці.	3,5	1	2		0,5
Тема 4. Хронічні лейкемії. Основні клінічні прояви та лабораторні критерії діагностики. Принципи лікування та профілактики.	3,5	1	2		0,5
Тема 5. Лімфоми. Класифікація. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Основні типові зміни у ротовій порожнині при гематоонкологічних хворобах та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні	2,5		2		0,5
Тема 6. Порушення згортання крові. Тромбоцитопенія і тромбоцитопатія. Класифікація, основні клінічні прояви і лабораторні дані. Зміни в ротовій порожнині. Принципи лікування. Тромбоцитопатія: діагностика, принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги.	2,5		2		0,5
Тема 7. Порушення згортання крові. Коагулопатія. Класифікація. Гемофілія: патогенез, основні клінічні прояви і лабораторна діагностика. Принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині. Коагулопатія, пов'язані з антикоагулянтною терапією. Методи лабораторного контролю. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині.	2,5		2		0,5
Тема 8. Системні васкуліти. Вузелковий периартеріт: етіологія, патогенез, основні клінічні форми, принципи діагностики і лікування. Вазопатія: класифікація. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлайн – Геноха). Клінічні прояви у ротовій порожнині. Особливості зупинки кровотеч при вазопатіях в стоматологічній практиці. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці та профілактиці	2,5		2		0,5
Тема 9. Підсумковий модульний контроль №4	2		2		
Тема 10. Підсумковий модульний контроль з внутрішньої медицини	2		2		
Разом за модуль №4	29	4	20		5

4 курс 7-й семестр

Модуль № 5 «Інфекційні хвороби та епідеміологія»

Тема 1. Вступна лекція. Поняття про інфекцію, інфекційний процес, інфекційну хворобу. Класифікація інфекційних хвороб. Принципи діагностики, лікування і профілактики. Загальна характеристика групи інфекційних хвороб із фекально-оральним механізмом передачі: сальмонельоз, шигельоз, ентеровірусні інфекції, ротавірусна інфекція. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі.	5	2	2		1
Тема 2. Загальна характеристика групи інфекційних хвороб із повітряно- краплинним механізмом передачі: ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Менінгококова інфекція. Імунопрофілактика грипу, менінгокової інфекції. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з повітряно-краплинним механізмом передачі.	3		2		1
Тема 3. Клінічна характеристика ангін. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії. Дезінфекція, стерилізація, дезінсекція, дератизація. Значення впливу на 2-у ланку епід. процесу у роботі лікаря-стоматолога.	3		2		1
Тема 4. Герпетичні вірусні інфекції – HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Лікування та профілактика.	3		2		1
Тема 5. Гострі вірусні гепатити А, Е, В, С. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика інфекційних хвороб, значення впливу на 3-ю ланку епід. процесу у професійній діяльності лікаря-стоматолога.	3,5	0,5	2		1
Тема 6. Поняття про хронічні гепатити В, С, Д. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Індивідуальна профілактика.	3,5	0,5	2		1
Тема 7. ВІЛ-інфекція. ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії. Епідеміологічна характеристика трансмісивних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи. Епідеміологічна характеристика контактних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи.	4	1	2		1
Тема 8. Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами: геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола. Малярія, підходи до діагностики.	2		2		
Тема 9. Коронавірусна інфекція (Covid-19): етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.	3		2		1
Тема 10. Підсумковий модульний контроль №5	2		2		
Разом за модуль № 5	32	4	20		8

Модуль № 6 «Клінічна фармакологія»						
Тема 1. Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки.	2,5		2			0,5
Тема 2. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що застосовуються в лікуванні ішемічної хвороби серця	2,5		2			0,5
Тема 3. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на органи травлення	3		2			1
Тема 4. Клініко-фармакологічна характеристика антимікробних лікарських засобів	3		2			1
Тема 5. Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних і місцевоанестезуючих лікарських засобів	3		2			1
Тема 6. Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів	3		2			1
Тема 7. Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів	3		2			1
Тема 8. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання	3		2			1
Тема 9. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність	3		2			1
Тема 10. Підсумковий модульний контроль №6	2		2			
Разом за модуль № 6	28	-	20			8
Разом за семестр	120	10	80			30

6.3. Теми практичних занять

Модуль №1. Кардіоревматологія

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вхідний контроль. Введення у предмет „внутрішня медицина”. Метод клінічного розбору хворої людини. Роль лікаря стоматолога у профілактиці та діагностиці захворювань внутрішніх органів. Методи обстеження в кардіології. Основи ЕКГ. Аритмії та блокади серця. Перша допомога при гострих порушеннях ритму.	2
2	Артеріальні гіпертензії. Гіпертонічна хвороба. Гіпертонічні кризи. Перша допомога при гіпертонічних кризах.	2
3	Артеріальні гіпотензії: Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс. Перша допомога при гострій судинній недостатності.	2
4	Атеросклероз та атеротромбоз. Ішемічна хвороба серця (ІХС). Класифікація ВООЗ. Стенокардія. Перша допомога при нападі стенокардії.	2
5	ІХС. Інфаркт міокарда: варіанти клінічного перебігу, діагностика. Тактика ведення хворих з інфарктом міокарду. Перша допомога при підозрі на інфаркт міокарду.	2
6	Серцева недостатність (гостра і хронічна). Гостра лівошлуночкова недостатність: перша допомога.	2

7	Ревматизм (гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця).	2
8	Інфекційний ендокардит. Роль лікаря-стоматолога у профілактиці.	2
9	Набуті вади серця: мітральні та аортальні вади. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями та інфекційним ендокардитом.	2
10	Модульний контроль №1	2
	Разом за модуль 1	20

Модуль №2.

Хвороби органів дихання, сечоутворення та сечовиділення

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Пневмонії: діагностика, тактика ведення пацієнтів.	2
2	Гнійно-деструктивні процеси в бронхо-легеневій системі: абсцес легені, бронхоектазійна хвороба. Роль стоматологічної патології у розвитку цих процесів.	2
3	Плеврити: сухі та ексудативні. Тактика ведення пацієнтів.	2
4	Методи діагностики в пульмонології. Хронічний бронхіт та ХОЗЛ. Стоматологічні аспекти лікування хворих на ХОЗЛ.	2
5	Бронхіальна астма: клінічні прояви і діагностика. Перша допомога при нападі бронхіальної астми.	2
6	Методи обстеження в нефрології. Гострий і хронічний гломерулонефрит.	2
7	Гострий та хронічний пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Перша допомога при нирковій кольці.	2
8	Клінічний розбір хворих.	2
9	Підсумковий модульний контроль №2	2
	Разом за модуль 2	18

Модуль 3.

Хвороби органів травлення та захворювання сполучної тканини

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи обстеження в гастроентерології.	2
2	ГЕРХ, хронічні гастрити та дуоденіти.	2
3	Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки. Тактика ведення пацієнтів. Стоматологічні аспекти хвороб шлунку і 12-палої кишки.	2
4	Захворювання біліарної системи. Хронічний холецистит. Жовчнокам'яна хвороба. Перша допомога при нападі жовчнокам'яної хвороби.	2
5	Панкреатити гострий і хронічний: діагностика і тактика ведення пацієнтів.	2
6	Хвороби печінки. Гепатити. Цирози печінки. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці вірусних гепатитів. Тактика ведення пацієнтів.	2
7	Захворювання кишківника. Хронічний ентерит. Хронічний коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Дисбактеріоз. Стоматологічні аспекти ведення пацієнтів із захворюваннями кишківника.	2
8	Дифузні захворювання сполучної тканини: системний	2

	червоний вовчак, системна склеродермія. Основні клінічні прояви, діагностика і принципи ведення пацієнтів.	
9	Дерматоміозит. Синдром і хвороба Шегрена: основні прояви, роль лікаря-стоматолога в діагностиці даної патології. Ревматоїдний поліартрит. Подагра. Основні клінічні прояви, принципи діагностики і ведення пацієнтів.	2
10	Підсумковий модульний контроль №3	2
	Разом за модуль 3	20

Модуль 4. Гематологія

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Анемії: Класифікація. Основні клінічні синдроми. Анемії внаслідок крововтрати. Основні клініко-лабораторні прояви. Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Залізодефіцитні анемії: класифікація, етіологія, патогенез. Основні клінічні та лабораторні прояви. Принципи лікування.	2
2.	Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Мегалобластні (В12-фолієво – дефіцитні) анемії. Сидероахрестичні анемії. Апластичні анемії. Гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, основні клініко-лабораторні прояви. Принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при різних анеміях. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці анемії	2
3.	Гематоонкологічні хвороби. Гострі лейкемії. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Особливості змін у ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх діагностиці.	2
4.	Хронічні лейкемії. Основні клінічні прояви та лабораторні критерії діагностики. Принципи лікування та профілактики.	2
5.	Лімфоми. Класифікація. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Основні типові зміни у ротовій порожнині при гематоонкологічних хворобах та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні	2
6.	Порушення згортання крові. Тромбоцитопенії і тромбоцитопатії. Класифікація, основні клінічні прояви і лабораторні дані. Зміни в ротовій порожнині. Принципи лікування. Тромбоцитопатії: діагностика, принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги.	2
7.	Порушення згортання крові. Коагулопатії. Класифікація. Гемофілії: патогенез, основні клінічні прояви і лабораторна діагностика. Принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині. Коагулопатії, пов'язані з антикоагулянтною терапією. Методи лабораторного контролю. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині.	2
8.	Системні васкуліти. Вузелковий периартеріїт: етіологія, патогенез, основні клінічні форми, принципи діагностики і лікування. Вазопатії: класифікація. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлайн – Геноха). Клінічні прояви у ротовій порожнині. Особливості зупинки кровотеч при вазопатіях в стоматологічній практиці. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці та профілактиці	2
9.	Підсумковий модульний контроль 4	2
10	Підсумковий модульний контроль з внутрішньої медицини	2
	Разом за модуль 4	20

Модуль 5. Інфекційні хвороби та епідеміологія

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика групи інфекційних хвороб із фекально-оральним механізмом передачі: сальмонельоз, шигельоз, ентеровірусні інфекції, ротавірусна інфекція. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі.	2
2	Загальна характеристика групи інфекційних хвороб із повітряно-краплинним механізмом передачі: ГРВІ (грип, парагрип, аденовірусна, риновірусна, респіраторно-синтиційна інфекції). Менінгококова інфекція. Імунопрофілактика грипу, менінгокової інфекції. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з повітряно-краплинним механізмом передачі.	2
3	Клінічна характеристика ангін. Дифтерія. Імунопрофілактика дифтерії. Дезінфекція, стерилізація, дезінсекція, дератизація. Значення впливу на 2-у ланку епід. процесу у роботі лікаря-стоматолога.	2
4	Герпетичні вірусні інфекції – HSV, VZV, EBV, CMV. Клінічна характеристика простого герпесу. Лікування та профілактика.	2
5	Гострі вірусні гепатити А, Е, В, С. Клініка, діагностика, лікування. Імунопрофілактика інфекційних хвороб, значення впливу на 3-ю ланку епід. процесу у професійній діяльності лікаря-стоматолога.	2
6	Поняття про хронічні гепатити В, С, Д. Імунопрофілактика вірусних гепатитів А та В. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики. Індивідуальна профілактика.	2
7	ВІЛ-інфекція. ВІЛ-асоційовані інфекції та інвазії. Епідеміологічна характеристика трансмісивних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи. Епідеміологічна характеристика контактних інфекційних хвороб, профілактика та протиепідемічні заходи.	2
8	Поняття про інфекції, що регламентуються Міжнародними санітарними правилами: геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола. Малярія, підходи до діагностики.	2
9	Коронавірусна інфекція (Covid-19: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.	2
10	Підсумковий модульний контроль №5	2
	Разом за модуль 5	20

Модуль 6. Клінічна фармакологія

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки.	2
2	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що застосовуються в лікуванні ішемічної хвороби серця	2
3	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на органи травлення	2
4	Клініко-фармакологічна характеристика антимікробних лікарських засобів	2

5	Клініко-фармакологічна характеристика протизапальних і місцевоанестезуючих лікарських засобів	2
6	Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів	2
7	Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів	2
8	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання	2
9	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність	2
10	Підсумковий модульний контроль №6	2
11	Разом за модуль 6	20

6.4. Теми лекційних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль №1 Внутрішня медицина		
1.	Введення у внутрішню медицину. Метод клінічного розбору хворої людини. Артеріальні гіпертензії. Гіпертонічна хвороба: етіопатогенез, клініка, принципи ведення пацієнтів. Гіпертонічні кризи: перша допомога.	2
2.	Атеросклероз і атеротромбоз. Ішемічна хвороба серця. Класифікація ВООЗ. Стенокардія: класифікація, клініка, принципи лікування. Інфаркт міокарду: клінічні форми, лабораторна та ЕКГ- діагностика, принципи лікування неускладненого інфаркту міокарду.	2
	Разом за модуль №1	4
Модуль №2 Внутрішня медицина		
1.	Гострі інфекційно-запальні процеси бронхо-легеневої системи. Пневмонії: етіологія та патогенез, класифікація, принципи лікування. Плеврити (сухі та ексудативні): етіологія та патогенез, класифікація, принципи лікування.	2
2.	Методи функціонального обстеження в пульмонології. Хронічний бронхіт: етіопатогенез, клінічні прояви, лікування та профілактика. ХОЗЛ: визначення, етіологія і патогенез. Класифікація, критерії постановки діагнозу, тактика ведення пацієнтів.	2
3.	Бронхіальна астма: визначення, етіологія і патогенез, клінічні прояви та діагностичні критерії, принципи базового лікування. Напад бронхіальної астми: перша допомога.	2
	Разом за модуль №2	6
Модуль №3 Внутрішня медицина		
1	Методи дослідження в гастроентерології. Хронічний гастрит та дуоденіт: етіопатогенез, класифікація, клініка, принципи лікування. Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки: етіопатогенез, клініка, принципи лікування. Хронічні гепатити та цирози: визначення, етіопатогенез, основні клініко-лабораторні синдроми, принципи ведення пацієнтів. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці захворювань шлунково-кишкового тракту.	2
	Разом за модуль №3	2
Модуль №4 Внутрішня медицина		
1	Гематологія. Анемії: визначення, етіологія і патогенез, класифікація, ступені важкості, клінічні прояви, діагностичні критерії. Принципи	2

	лікування. Роль лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та профілактиці	
2	Гематологія. Гострі і хронічні лейкемії: визначення, етіологія і патогенез, основні клінічні синдроми, діагностичні критерії. Принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при лейкеміях. Роль лікаря-стоматолога в ранній діагностиці та профілактиці.	2
	Разом за модуль №4	4
Модуль №5 Інфекційні хвороби та епідеміологія		
1	Вступна лекція. Поняття про інфекцію, інфекційний процес, інфекційну хворобу. Класифікація інфекційних хвороб. Принципи діагностики, лікування і профілактики.	2
2	Вірусні гепатити. Епідеміологічні аспекти вірусних гепатитів А, В, С, D, Е. Особливості клінічного перебігу гепатитів. Вибір оптимальних лабораторних і інструментальних методів обстеження. Протиепідемічні заходи в стоматологічних кабінетах і лікарнях. ВІЛ-інфекція/СНІД. Історія питання. Характеристика збудників. Клінічні прояви. Методи діагностики, лікування, профілактика.	2
	Разом за модуль №5	4

6.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль № 1 Внутрішня медицина		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	18
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	2
3	Підготовка до підсумкового контролю №1	2
	Разом за модуль №1	22
Модуль № 2 Внутрішня медицина		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	16
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	2
3	Підготовка до підсумкового контролю №2	2
	Разом за модуль №2	20
Модуль № 3 Внутрішня медицина		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	7
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	1
3	Підготовка до підсумкового контролю №3	1
	Разом за модуль №3	9
Модуль № 4 Внутрішня медицина		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	3
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	1
3	Підготовка до підсумкового контролю №4	1

Разом за модуль №4		5
Модуль № 5 Інфекційні хвороби та епідеміологія		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	6
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	1
3	Підготовка до підсумкового контролю №5	1
Разом за модуль №5		8
Модуль № 6 Клінічна фармакологія		
1	Підготовка до практичних занять - теоретична підготовка, у тому числі заповнення робочих зошитів, та оволодіння практичними навичками.	6
2	Курація пацієнта з письмовим обґрунтуванням діагнозу	1
3	Підготовка до підсумкового контролю №6	1
Разом за модуль №6		8

Теми рефератів з «Внутрішньої медицини»

Модуль № 1 (кардіоревматологія)

1. Життєво небезпечні аритмії та блокади серця і невідкладна допомога при них (*пароксизмальна тахікардія, миготлива аритмія (фібриляція та трипотіння передсердь), повна атріо-вентрикулярна блокада з нападами Морган 'і-Едемса-Стокса (МЕС)*).
2. Гостра лівосерцева недостатність: клініка, діагностика та невідкладна допомога при серцевій астмі та набрякові легень.
3. Гіпертонічні кризи та невідкладна допомога при них. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці АГ та гіпертонічних кризів.
4. Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці та невідкладна допомога при них.
5. Інфаркт міокарда: Невідкладна допомога при неускладненому інфаркті міокарда. Ускладнення інфаркту міокарда. Кардіогенний шок: клініка, діагностика, невідкладна допомога.
6. ІХС: Стенокардія. Зубний біль як варіант стенокардії. Дифдіагностика зубного болю, стенокардії та інфаркту міокарда. Невідкладна допомога при стенокардії.
7. Роль лікаря-стоматолога в первинній профілактиці атеросклерозу. Типові зміни в ротовій порожнині при артеріальній гіпертензії, атеросклерозі та інфаркті міокарда.
8. Роль лікаря-стоматолога в первинній та вторинній профілактиці ревматизму, інфекційного ендокардиту та інших запальних захворювань серця. Тактика лікаря-стоматолога при санації гнійних уражень зубо-щелепної системи.
9. Особливості лікарської тактики під час стоматологічних втручань у хворих з хронічною серцевою недостатністю, ішемічною хворобою серця, ревматичними вадами серця.

Модуль № 2 (пульмонологія, нефрологія)

1. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці запальних захворювань бронхо-легеневої системи (бронхітів, пневмоній, гнійних захворювань бронхів та легень, плевритів) та особливості тактики лікаря стоматолога при захворюваннях бронхо-легеневої системи.
2. Бронхо-обструктивні захворювання бронхо-легеневої системи: Значення санації ротової порожнини при їх первинній та вторинній профілактиці.
3. Напад бронхіальної астми та астматичний статус: невідкладна допомога.
4. Антибіотикотерапія при захворюваннях бронхо-легеневої системи: покази та принципи призначення.
5. Роль лікаря-стоматолога та санації ротової порожнини в первинній та вторинній

профілактиці захворювань нирок та сечовивідних шляхів (гломерулонефритів, пієлонефритів в т.ч.). Невідкладна допомога при нападі ниркової кольки.

Модуль № 3

(захворювання органів травлення і сполучної тканини)

1. Взаємозв'язок між патологією ротової порожнини та шлунку, ШКТ та травної системи в цілому. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці захворювань шлунку, ШКТ та травної системи в цілому.
2. Хронічні гастродуоденіти і виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки: етіопатогенез, клініка, лікування.
3. Захворювання жовчновивідних шляхів: основні клінічні прояви, тактика ведення пацієнтів.
4. Хронічні гепатити та цирози: клінічні прояви, диференційна діагностика, лікування.
5. Діагностика та невідкладна допомога при гострому панкреатиті.
6. Синдром і хвороба Шегрена: етіологія, патогенез, клініка, лікування.
7. Системний червоний вовчак: етіопатогенез, клініка, критерії діагностики, принципи лікування.
8. Склеродермія та дерматоміозит: етіопатогенез, клініка, критерії діагностики, принципи лікування.

Модуль № 4

(гематологія)

1. Типові зміни в ротовій порожнині при гематологічних захворюваннях.
2. Залізодефіцитні анемії: класифікація, етіологія, патогенез, клінічні синдроми, принципи лікування.
3. Мегалобластні анемії: класифікація, етіологія, патогенез, клінічні синдроми, принципи лікування.
4. Гемолітичні анемії: етіопатогенез, класифікація, клініка, діагностика, принципи лікування.
5. Агранулоцитоз: етіологія, патогенез, класифікація, клінічні синдроми, лікування і профілактика.
6. Гострі лейкомії: етіопатогенез, класифікація, клініка, принципи лікування.
7. Хронічні лейкомії: етіопатогенез, класифікація, клініка, принципи лікування.
8. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії: етіопатогенез, класифікація, клінічні синдроми, принципи лікування.
9. Вазопатії: класифікація. Клінічні синдроми хвороби Шенлайн-Геноха, принципи лікування.
10. ДВЗ-синдром: механізми виникнення, діагностика, принципи лікування.
11. Лабораторні показники контролю системи зсідання крові. Контроль за дією антикоагулянтів
12. Системні васкуліти: етіопатогенез, клініка, критерії діагностики, принципи лікування.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ІСПИТУ

«Внутрішня медицина»

1. Введення у предмет „внутрішня медицина”. Метод клінічного розбору хворої людини. Роль лікаря стоматолога у профілактиці та діагностиці захворювань внутрішніх органів.
2. Методи обстеження в кардіології. Основи ЕКГ. Аритмії та блокади серця. Перша допомога при гострих порушеннях ритму.
3. Артеріальні гіпертензії. Гіпертонічна хвороба. Гіпертонічні кризи. Перша допомога при гіпертонічних кризах.
4. Артеріальні гіпотензії: Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс. Перша допомога при гострій судинній недостатності.
5. Атеросклероз та атеротромбоз. Ішемічна хвороба серця (ІХС). Класифікація ВООЗ. Стенокардія. Перша допомога при нападі стенокардії.

6. ІХС. Інфаркт міокарда: варіанти клінічного перебігу, діагностика. Тактика ведення хворих з інфарктом міокарду. Перша допомога при підозрі на інфаркт міокарду.
7. Серцева недостатність (гостра і хронічна). Гостра лівошлуночкова недостатність: перша допомога.
8. Ревматизм (гостра ревматична лихоманка та хронічна ревматична хвороба серця).
9. Інфекційний ендокардит. Роль лікаря-стоматолога у профілактиці.
10. Набуті вади серця: мітральні та аортальні вади. Особливості тактики лікаря-стоматолога у пацієнтів з ревматичними захворюваннями та інфекційним ендокардитом.
11. Пневмонії: діагностика, тактика ведення пацієнтів.
12. Гнійно-деструктивні процеси в бронхо-легеневій системі: абсцес легені, бронхоектазійна хвороба. Роль стоматологічної патології у розвитку цих процесів.
13. Плеврити: сухі та ексудативні. Тактика ведення пацієнтів.
14. Методи діагностики в пульмонології. Хронічний бронхіт та ХОЗЛ. Стоматологічні аспекти лікування хворих на ХОЗЛ.
15. Бронхіальна астма: клінічні прояви і діагностика. Перша допомога при нападі бронхіальної астми.
16. Методи обстеження в нефрології. Гострий і хронічний гломерулонефрит.
17. Гострий та хронічний пієлонефрит. Сечокам'яна хвороба. Перша допомога при нирковій кольці.
18. Методи обстеження в гастроентерології.
19. ГЕРХ, хронічні гастрити та дуоденіти.
20. Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки. Тактика ведення пацієнтів. Стоматологічні аспекти хвороб шлунку і 12-палої кишки.
21. Захворювання біліарної системи. Хронічний холецистит. Жовчнокам'яна хвороба. Перша допомога при нападі жовчнокам'яної хвороби.
22. Панкреатити гострий і хронічний: діагностика і тактика ведення пацієнтів.
23. Хвороби печінки. Гепатити. Цирози печінки. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці вірусних гепатитів. Тактика ведення пацієнтів.
24. Захворювання кишківника. Хронічний ентерит. Хронічний коліт. Неспецифічний виразковий коліт. Дисбактеріоз. Стоматологічні аспекти ведення пацієнтів із захворюваннями кишківника.
25. Дифузні захворювання сполучної тканини: системний червоний вовчак, системна склеродермія. Основні клінічні прояви, діагностика і принципи ведення пацієнтів.
26. Дерматоміозит. Синдром і хвороба Шегрена: основні прояви, роль лікаря-стоматолога в діагностиці даної патології.
27. Ревматоїдний поліартрит. Подагра. Основні клінічні прояви, принципи діагностики і ведення пацієнтів.
28. Анемії: Класифікація. Основні клінічні синдроми.
29. Анемії внаслідок крововтрати. Основні клініко-лабораторні прояви.
30. Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Залізодефіцитні анемії: класифікація, етіологія, патогенез. Основні клінічні та лабораторні прояви. Принципи лікування.
31. Анемії внаслідок порушення еритропоезу. Мегалобластні (В12-фолієво – дефіцитні) анемії. Сидероахрестичні анемії. Апластичні анемії. Гемолітичні анемії. Етіологія, патогенез, основні клініко-лабораторні прояви. Принципи лікування. Типові зміни в ротовій порожнині при різних анеміях. Роль лікаря-стоматолога в профілактиці анемії
32. Гематоонкологічні хвороби. Гострі лейкемії. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Особливості змін у ротовій порожнині та роль лікаря-стоматолога в їх діагностиці.
33. Хронічні лейкемії. Основні клінічні прояви та лабораторні критерії діагностики. Принципи лікування та профілактики.
34. Лімфоми. Класифікація. Основні клінічні прояви. Принципи діагностики, лікування та профілактики. Основні типові зміни у ротовій порожнині при
35. гематоонкологічних хворобах та роль лікаря-стоматолога в їх лікуванні

36. Порушення згортання крові. Тромбоцитопенія і тромбоцитопатія. Класифікація, основні клінічні прояви і лабораторні дані. Зміни в ротовій порожнині. Принципи лікування.
37. Тромбоцитопатія: діагностика, принципи лікування. Особливості надання стоматологічної допомоги.
38. Порушення згортання крові. Коагулопатія. Класифікація. Гемофілія: патогенез, основні клінічні прояви і лабораторна діагностика. Принципи лікування. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині. Коагулопатія, пов'язані з антикоагулянтною терапією. Методи лабораторного контролю. Тактика стоматолога при втручаннях у ротовій порожнині.
39. Системні васкуліти. Вузелковий периартеріт: етіологенез, основні клінічні форми, принципи діагностики і лікування. Вазопатія: класифікація. Геморагічний васкуліт (хвороба Шенлайн – Геноха). Клінічні прояви у ротовій порожнині. Особливості зупинки кровотеч при вазопатіях в стоматологічній практиці. Роль лікаря-стоматолога в діагностиці та профілактиці

«Інфекційні хвороби та епідеміологія»

1. Поняття про інфекційний процес. Особливості інфекційних хвороб. Класифікація інфекційних хвороб
2. Особливості діагностики та лікування інфекційних хвороб
3. Планова та екстрена профілактика інфекційних хвороб
4. Загальна характеристика кишкових інфекцій
5. Черевний тиф. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
6. Сальмонельози. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
7. Шигельози. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
8. Холера. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
9. Ботулізм. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
10. Харчові токсикоінфекції. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
11. Загальна характеристика інфекційних хвороб дихальних шляхів
12. Грип. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
13. Парагрип. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
14. Аденовірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
15. Коронавірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
16. Риновірусна інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
17. Менінгококовий назофарингіт. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
18. Дифтерія. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
19. Кір. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Особливості перебігу у дорослих
20. Краснуха. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Особливості перебігу у дорослих

21. Епідемічний паротит. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Особливості перебігу у дорослих
22. Скарлатина. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Особливості перебігу у дорослих
23. Герпесвірусні інфекції: HSV, VZV. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
24. Герпесвірусні інфекції: EBV, CMV. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
25. Гострий гепатит А. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
26. Гострий гепатит Е. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
27. Гострий гепатит В. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Особливості зараження в умовах стоматологічної практики
28. Гострий гепатит С. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
29. Гострий гепатит Д. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
30. ВІЛ-інфекція. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
31. ВІЛ-асоційовані захворювання, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини: герпесвірусна інфекція
32. ВІЛ-асоційовані захворювання, що супроводжуються ураженням слизової оболонки ротової порожнини: мікози (кандидоз, гістоплазмоз, криптококоз). Етіологія. Епідеміологія
33. Протиепідемічні заходи при виявленні хворого на ОНІ. Заходи щодо екстреної та особистої профілактики зараження
34. Чума. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
35. Жовта гарячка. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика
36. Геморагічні гарячки Ласса, Марбург, Ебола. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

«Клінічна фармакологія»

1. Клінічна фармакодинаміка, визначення, місце і роль у виборі фармакотерапії.
2. Клінічна фармакокінетика, визначення, основні поняття, роль у виборі фармакотерапії.
3. Класифікація гіполідемічних лікарських засобів.
4. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення статинів.
5. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення фібратів.
6. Омега-3-поліненасичені жирні кислоти. Механізм дії. Особливості застосування.
7. Класифікація дисліпідемій. Диференційований підхід до застосування гіполідемічних ЛЗ.
8. Групи препаратів, що відносяться до антиангінальних та антиішемічних ЛЗ.
9. Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення нітратів.
10. Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення бета-адреноблокаторів.
11. Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення блокаторів кальцієвих каналів.

12. Класифікація блокаторів кальцієвих каналів. Особливості застосування. Дозування.
13. Класифікація бета-адреноблокаторів. Особливості застосування. Дозування.
14. Антиагрегантні препарати. Класифікація. Механізми дії. Способи дозування.
15. Тромболітичні засоби. Показання та протипоказання до тромболізу. Схеми призначення.
16. Антикоагулянти. Класифікація. Механізми дії. Побічні явища.
17. Принципи вибору ЛЗ для лікування нападу стенокардії, гострого інфаркту міокарда.
18. Класифікація антигіпертензивних ЛЗ.
19. Диференційований підхід до призначення антигіпертензивної терапії при наявності супутніх захворювань (цукровий діабет, бронхіальна астма, вагітність, похилий вік, феохромоцитома та ін.).
20. Механізм антигіпертензивної дії, побічні явища при призначенні блокаторів кальцієвих каналів. Принципи дозування.
21. Механізм антигіпертензивної дії, побічні явища при призначенні бета-адреноблокаторів. Принципи дозування.
22. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання, побічні явища при призначенні інгібіторів ангіотензинперетворюючого ферменту. Принципи дозування.
23. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання, побічні явища при призначенні антагоністів рецепторів ангіотензину II. Принципи дозування.
24. Принципи комбінованого застосування антигіпертензивних ЛЗ.
25. Диференційований вибір ЛЗ для лікування гіпертензивних кризів.
26. Класифікація антиаритмічних ЛЗ.
27. Диференційований підхід до призначення антиаритмічних ЛЗ.
28. Класифікація серцевих глікозидів. Принципи дозування. Кардіальні та некардіальні ефекти серцевих глікозидів. Показання до призначення.
29. Клінічні та ЕКГ-ознаки інтоксикації серцевими глікозидами. Принципи лікування інтоксикації серцевими глікозидами.
30. Диференційований вибір ЛЗ для лікування кардіальної астми, набряку легенів.
31. Неглікозидні позитивні інотропні ЛЗ. Показання до призначення.
32. Класифікація діуретичних ЛЗ.
33. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення петльових діуретиків.
34. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення тіазидних та тіазидоподібних діуретиків. Принципи дозування.
35. Механізм дії та фармакологічні ефекти калійзберігаючих діуретиків. Показання та протипоказання до застосування. Режим дозування.
36. Диференційований підхід до вибору діуретичного препарату в залежності від наявності супутніх захворювань (вплив на ліпідний та вуглеводний обмін).
37. Класифікація ЛЗ, що впливають на бронхіальну прохідність.
38. Механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення бета-2-агоністів короткої дії. Принципи дозування.
39. Механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення бета-2-агоністів тривалої дії. Принципи дозування.
40. Метилксантини, механізм дії, фармакологічні ефекти, побічні явища. Принципи дозування.
41. Глюкокортикостероїди. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Переваги застосування
42. інгаляційних глюкокортикоїдів. Режим дозування.
43. Побічні явища, які зустрічаються при тривалому застосуванні глюкокортикостероїдів.
44. Муколітичні лікарські засоби. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Режим дозування.
45. Взаємодія лікарських засобів. Види. Клінічні приклади.
46. Види побічних ефектів при застосуванні лікарських засобів.

47. Клініко-фармакологічна класифікація нестероїдних протизапальних ЛЗ.
48. Механізм дії, фармакологічні ефекти нестероїдних протизапальних ЛЗ.
49. Показання та протипоказання. Побічна явища при застосуванні нестероїдних протизапальних ЛЗ, їх профілактика та лікування.
50. Сучасні принципи вибору протимікробних ЛЗ.
51. Небажані ефекти антибактеріальної терапії, їх профілактика та лікування.
52. Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування пеніцилінів. Принципи дозування.
53. Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування
54. цефалоспоринів. Принципи дозування.
55. Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування карбапенемів. Принципи дозування.
56. Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування
57. аміноглікозидів. Принципи дозування.
58. Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування макролідів. Принципи дозування.
59. Класифікація, спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування фторхінолонів. Принципи дозування.
60. Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування глікопептидів. Принципи дозування.
61. Спектр активності, механізм дії, особливості клінічного застосування нітроїмідазолів та нітрофуранів. Принципи дозування.
62. Клініко-фармакологічна характеристика ЛЗ, що стимулюють моторну функцію ШКТ. Принципи дозування.
63. Клініко-фармакологічна характеристика ЛЗ, що пригнічують моторно-евакуаторну функцію ШКТ. Принципи дозування.
64. Лікарські засоби зі спазмолітичною активністю, механізми дії, фармакологічні властивості, показання та протипоказання до застосування, принципи застосування.
65. Класифікація ЛЗ з антисекреторною активністю.
66. Клініко-фармакологічна характеристика інгібіторів протонної помпи. Принципи дозування.
67. Клініко-фармакологічна характеристика H₂-блокаторів гістамінових рецепторів. Принципи дозування.
68. Клініко-фармакологічна M-холіноблокаторів. Принципи дозування.
69. Антациди. Класифікація, фармакокінетика та фармакодинаміка. Принципи клінічного
70. застосування та дозування.
71. Гастроцитопротектори. Класифікація, фармакокінетика та фармакодинаміка, принципи дозування.
72. Гепатопротектори. Класифікація. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Показання та
73. протипоказання до призначення. Принципи дозування.
74. Холеретики та холекінетики. Клініко-фармакологічні особливості. Показання та протипоказання до призначення. Принципи дозування.
75. Поліферментні засоби замісної терапії. Фармакологічні особливості. Показання до застосування. Побічні явища. Принципи дозування.
76. Антиферментні засоби. Класифікація. Фармакологічні особливості. Показання до застосування. Принципи дозування.
77. Класифікація, механізм дії, фармакокінетика, показання та протипоказання до призначення, побічні ефекти протиалергічних ЛЗ. Принципи дозування.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Внутрішня медицина

Згідно договору з ТОВ «Prevention hospital», ТОВ «Prevention», ТОВ «Previncia»
Адреса (м. Ужгород, вул. Східна 4-1).

Матеріально-технічне забезпечення:
Поліклінічно-діагностичне відділення

Кабінет №4 (площа 16,6 м²)

Обладнаний:

1. Апарати для вимірювання артеріального тиску (Boso medicus control, Veca healthlife, F artery) – 2 шт.
2. Фонендоскопи (Rossmax, Vega) – 2 шт.
3. Термометри медичні скляні рідинні, без ртуті Paramed – 5 шт.
4. Пульсоксиметри Pulse Oximete – 2 шт
5. Стіл офісний – 1 шт
6. Стільці офісні – 10 шт
7. Кушетка – 1 шт
8. Шафа – 2.
9. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура) – 1 шт
10. Ноутбук (типу №1) Lenovo V15 – 1 шт
11. Принтер Samsung SCX-3400 – 1 шт
12. Сантиметрова стрічка – 1 шт
13. Ростомір – 1 шт
14. Вага електронна – 1 шт
15. Навчальний манекен дорослий – 1 шт

Кабінет №6 (площа 18,6 м²).

Обладнаний:

1. Електрокардіографи Schiller AT-10 plus, Neaco. – 2 шт
2. Кушетка – 2 шт
3. Маніпуляційний столик – 2 шт
4. Стіл офісний – 2 шт
5. Стільчик офісний – 2 шт
6. Стільчик для забору крові – 1 шт
7. Холодильник – 1 шт

Кабінет №3 (площа 16,8 м²)

Обладнаний:

1. Результати ультразвукового дослідження органів (набір ультрасонограм в електронному вигляді), консультативні заключення: щитоподібної залози, легень, гепатопанкреатобіліарної зони, селезінки, лімфатичних вузлів, сечового міхура, нирок, судин верхніх та нижніх кінцівок, ший, серця продемонстровано на апараті «Versana balance VA», 2021 рік, використовуючи конвексійний, абдомінальний датчик, секторний, вагінальний – 1шт.
2. Кушетка – 1 шт
3. Стіл офісний – 1 шт
4. Шафа – 1 шт
5. Стільці офісні – 3 шт
6. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура).

Кабінет №5 (площа 16,8 м²)

Обладнаний:

1. Результати ультразвукового дослідження серця ультрасонограм в електронному вигляді), консультативні заключення продемонстровано на апараті «Vivid E9», використовуючи секторний дитячий та дорослий датчики – 1 шт

2. Кушетка – 1 шт
3. Стіл офісний – 1 шт
4. Стільці офісні – 3 шт
5. Шафа – 1 шт

Кабінет №8 ФЕГДС (площа 22,2 м²)

Обладнаний:

1. Результати фіброезофагогастродуоденоскопії (ФЕГДС) демонструються з оптичного диска за допомогою обладнання для ендоскопії (лапароскопічна стійка) – 1 шт:
  - з відеопроцесором «Olympus» Evis Exera II CV-165 – 1 шт,
  - освітлювача «Olympus» PSD-10 - 1 шт,
  - із використанням фіброгастроскопу «Olympus» - 1 шт,
  - відеоколоноскопу «Olympus» - 1 шт,
  - бронхоскоп «Fujiion» - 1 шт,
  - відсмоктувача Biomed 7A-23D- 1 шт,
  - монітор пацієнта Datex-Ohmeda – 1 шт.
2. Кушетка – 1 шт
3. Стіл офісний – 1 шт
4. Стільці офісні – 3 шт
5. Комплект меблів офісних - 1 шт

Кабінет МРТ (магнітно-резонансної томографії)(площа 42м²)

Обладнаний:

1. Результати МРТ демонструються з оптичного диска апарату магнітно-резонансної томографії 1,5 тесла Philipsintera – 1 шт.
2. Стіл офісний – 4 шт
3. Стільчик офісний – 4 шт
4. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура) – 4 шт.
5. Шафи – 2 шт.

Кабінет КТ (комп'ютерної томографії)(площа 39 м²)

Обладнаний:

1. Результати КТ демонструються з оптичного диска апарату комп'ютерної томографії 64 зрізовий General Electric Lightspeed VCT – 1 шт
2. Кушетка – 1 шт
3. Стіл офісний – 3 шт
4. Стільці офісні – 3 шт
5. Шафа – 2 шт
5. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура) – 2 шт.

Кабінет рентгенографії (площа 34.2 м²)

Результати демонструються з серії рентгенологічних плівок та файлів збережених на робочому столі ПК

1. Цифрова рентгендіагностична установка КРД-01 – 1 шт

Інформаційне забезпечення:

1. Навчальні посібники, підручники, навчальні таблиці, мультимедійні лекції, тексти та конспекти лекцій.
Методичні розробки для студентів з практичних занять.
Збірник тестових завдань.
Електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.

2. Система електронного навчання
<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

Інфекційні хвороби

Згідно договору з КНП «ОКІЛ»ЗОР
(м. Ужгород, вул. Грибоєдова 20А)

Матеріально-технічне забезпечення

Кабінет №3 (площа 30 м2)

Обладнаний:

1. Апарати для вимірювання артеріального тиску (Boso medicus control) – 1 шт.
2. Фонендоскоп (Vega) – 1 шт.
3. Термометри медичні скляні рідинні, без ртуті Paramed – 2 шт.
4. Пульсоксиметри Pulse Oximete – 2 шт
5. Стіл офісний – 7 шт
6. Стільці офісні – 12 шт
7. Кушетка – 1 шт
8. Шафа – 2.

Кабінет УЗД (площа 37 м2)

Обладнаний:

1. Результати ультразвукового дослідження органів (набір ультрасонограм в електронному вигляді), консультативні заключення: щитоподібної залози, легень, гепатопанкреатобіліарної зони, селезінки, лімфатичних вузлів, сечового міхура, нирок, судин верхніх та нижніх кінцівок, ший, серця продемонстровано на УЗД апараті Logig P7 – 1 шт.
2. Кушетка – 1 шт
3. Стіл офісний - 1 шт
4. Стільці офісні - 2 шт
5. Комплект меблів – 1 шт

Кабінет рентгенографії (площа 50 м2)

Обладнаний

1. Результати демонструються з серії рентгенологічних плівок та файлів збережених на робочому столі ПК – цифрова рентгендіагностична установка – КРД ІНД – 1 шт.
2. Стіл офісний – 1 шт
3. Стільчик офісний – 2 шт
4. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура) – 1 шт.
5. Шафи – 2 шт.

Кабінет №2 (загально-клінічних лабораторних досліджень) (площа 16 м2)

Обладнаний:

1. Швидкі тести на стрептокок – 10 шт, CRP – 10 шт , рота/адено вірус - 10 шт, гепатити В – 10 шт, гепатит С – 10 шт, ВІЛ інфекцію – 10 шт, RW - 10 шт (виробник Pharmasko).
2. Стіл лабораторний – 2 шт.
3. Стільці офісні – 2 шт.
4. Шафа скляна – 2 шт.
5. Холодильник – 1 шт.

Інформаційне забезпечення:

1. Навчальні посібники, підручники, навчальні таблиці, мультимедійні лекції, тексти та конспекти лекцій.
Методичні розробки для студентів з практичних занять.
Збірник тестових завдань.

Електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.

1. Система електронного навчання
<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

Клінічна фармакологія
Стоматологічний факультет
(м. Ужгород, вул. Університетська 16)
Аудиторія №115 (площа 18 м2)
Матеріально-технічне забезпечення

1. Стільці офісні – 20 шт
2. Стіл письмовий – 1 шт
3. Комплект меблів – 1 шт
4. Кушетка масажна – 1 шт

Інформаційне забезпечення:

1. Навчальні посібники, підручники, навчальні таблиці, мультимедійні лекції, тексти та конспекти лекцій. Методичні розробки для студентів з практичних занять. Збірник тестових завдань. Електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.
2. Система електронного навчання
<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Розділ «Внутрішня медицина»

Основна література:

1. Внутрішні хвороби: підручник, заснований на принципах доказової медицини 2018/19 / за ред. А. С. Свінціцького, П. Гаєвські. - Краків: Практична медицина, 2018. - 1632 с.
2. Внутрішня медицина: poradnik лікарю загальної практики А. С. Свінціцький, О. О. Абрагамович, П. М. Боднар [та ін.]; за ред. А. С. Свінціцького. — Київ: ВСВ «Медицина», 2014. - 1272 с.
3. Внутрішня медицина: підручник / К. О. Бобкович, Є. І. Дзись, В. М. Жебель [та ін.]; за ред. М. С. Расіна. - Вінниця: Нова Книга, 2015. - 328 с.
4. Денесюк В. І. Внутрішня медицина: підручник / В. І. Денесюк, О. В. Денесюк; за ред. В. М. Коваленка. - 3-те вид., переробл. і допов. Київ: МОРІОН, 2019. - 959 с.
5. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: у 3 т. Т. 1 / за ред. С. Г. Ралстона, Я. Д. Пенмана, М. В. Дж. Стрекена, Р. П. Гобсона. Пер. 23-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2020. - 258 с.
6. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: у 3 т. Т. 2 / за ред. С. Г. Ралетона, Я. Д. Пенмана, М. В. Дж. Стрекена, Р. П. Гобсона. Пер. 23-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2021. - 778 с.
7. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: у 3 т. Т. 3 / за ред. С. Г. Ралстона, Я. Д. Пенмана, М. В. Дж. Стрекена, Р. П. Гобсона. Пер. 23-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2021. - 641 с.

Допоміжна літературв:

1. Актуальні питання алергології в практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю. В. Вороненко, О. Г. Шекера, Л. В. Кузнецова [та ін.]; за ред. Ю. В. Вороненка, О. Г. Шекери, Л. В. Кузнецової - Київ: Заславський О. Ю., 2016. - 322 с.
2. Актуальні питання гастроентерології: навчальний посібник 0. М. Біловол, Н. Г. Вірстюк, Ю. І. Двояшкіна [та ін.]; за ред. О. М. Біволола. - Вінниця: Нова Книга, 2021. - 167 с.

3. Актуальні питання нефрології у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник / Ю. В. Вороненко, О. Г. Шекера, Д. Д. Іванов [та ін.]; за ред. Ю. В. Вороненка, О. Г. Шекери, Д. Д. Іванова. — Київ: Заславський О. Ю., 2015. - 326 с.
4. Бабінець Л. С. Захворювання органів травлення у сімейній медицині: навчальний посібник / Л. С. Бабінець, І. О. Боровик, Л. В. Андріюк. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. - 328 с.
5. Бронхіальна астма: адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Ю. І. Фещенко, Д. М. Бойко, В. К. Гаврисюк [та ін.]. - Вид. офіц. - Київ: НАМН України, 2019. - 113 с.
6. Внутрішні хвороби: підручник: у 2 ч. Ч. 1. Розділи 1-8 / Л. В. Глушко, С. В. Федоров, І. М. Скрипник [та ін.]; за ред. Л. В. Глушка. - Київ: ВСВ «Медицина», 2019. - 680 с.
7. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / за ред. Н. В. Харченко, О. Я. Бабака. - 2-е вид., переробл., доповн. - Кіровоград: Поліум, 2016. Т. 1. - 488 с.
8. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / за ред. Н. В. Харченко, О. Я. Бабака. - 2-е вид., переробл., доповн. - Кіровоград: Поліум, 2017. Т. 2. - 432 с.
9. Діагностика та лікування захворювань системи крові: навчальний посібник / А. С. Свінціцький, С. А. Гусєва, С. В. Скрипниченко, І. О. Родіонова. - Київ: Медкнига, 2011. - 336 с.
10. Жарінов О. Й. Електрокардіографія для сімейного лікаря / О. Й. Жарінов, В. О. Куць. - Київ: Четверта хвиля, 2019. - 191 с. Кайдашев І. П. Анафілаксія. Діагностика і лікування: навчальний посібник / І. П. Кайдашев, О. А. Борзих. — Полтава: Укріромторгсервіс, 2018. - 123 с.
11. Клінічна імунологія та алергологія: навчальний посібник / В. В. Чоп'як, Г. О. Потьомкіна, А. М. Гаврилюк [та ін.]. - Київ: ВСВ «Медицина», 2017. - 223 с.
12. Кондратюк В. Є. Внутрішня медицина: ревматологія: навчальний посібник / В. Є. Кондратюк, М. Б. Джус. - Київ: ВСВ «Медицина», 2017. - 272 с.
13. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика: адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Ю. І. Фещенко, К. О. Белослудцева, О. А. Голубовська [та ін.]. - Вид. офіц. - Київ: НАМН України, 2019. - 94 с.
14. Нефрологія: національний підручник / Л. А. Пиріг, Д. Д. Іванов, О. І. Таран [та ін.]; за ред. Л. А. Пирога, Д. Д. Іванова. - Донецьк: Заславський О. Ю., 2014. - 315 с.
15. Основи діагностики та лікування захворювань суглобів: навчальний посібник / Л. В. Журавльова, М. О. Олійник, Ю. К. Сікало, В. О. Федоров. - Київ: Видавничий дім «Медкнига», 2020. - 272 с.
16. Свінціцький А. С. Діагностика та лікування ревматичних захворювань / А. С. Свінціцький. - Київ: Видавничий дім «Медкнига», 2017. - 372 с.
17. Свінціцький А. С. Діагностика та лікування хвороб нирок / А. С. Свінціцький, В. О. Мойсеєнко. - Київ: Медкнига, 2014. - 404 с.
18. Свінціцький А. С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / А. С. Свінціцький. - Київ: ВСВ «Медицина», 2019 - 1008 с.
19. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. - 5-те вид., переробл. і доповн. - Київ: МОРІОН, 2021. 319 с.
20. Скибчик В. А. Практичні аспекти сучасної кардіології / В. А. Скибчик, Т. М. Соломенчук. - Вид. 2-ге, допов. - Львів: Мс, 2019. - 424 с.
21. Стандарти ведення пацієнтів із захворюваннями органів дихання у загальнолікарській практиці / В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна, О. А. Кир'ян [та ін.]. - Полтава: Дивосвіт, 2018. - 252 с.
22. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін / за ред. Ю. М. Мостового. - 27-е вид., змін. - Київ: Центр ДЗК, 2020. - 799 с.
23. Функціональна діагностика: національний підручник / за ред. О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця. - 2-ге вид., доповн. і переробл. - Київ: Четверта хвиля, 2021. - 784 с.

24. Хемптон Д. Р. ЕКГ у практиці = The ECG in Practice = ЭКГ в практике: навчальний посібник / Дж. Р. Хемптон, Д. Едлем. - Пер. 6-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2018. - 560 с.
25. Хемитон Дж. 150 випадків ЕКГ = 150 ECG Cases / Дж. Хемптон, Д. Едлем, Дж. Хемптон. - Пер. 5-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2020. - 344 с.
26. Хемптон Дж. Основи ЕКГ / Дж. Хемптон. - Пер. 9-го англ. вид. - Київ: ВСВ «Медицина», 2020. - 234 с.
27. Хронічне обструктивне захворювання легень: адаптована клінічна настанова, заснована на доказах / Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисяк, О. Я. Дзюблик [та ін.]. — Вид. офіц. - Київ: НАМН України, 2020. - 70 с.
28. Braunwald's Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine / eds. D. P. Zipes, P. Libby, R. O. Bonow [et al.]. - 11 ed. - Philadelphia: Elsevier, 2019. - 1944 p.
29. Davidson's Principles and Practice of Medicine / eds. S. H. Ralston, I. D. Penman, M. W. J. Strachan, R. P. Hobson. - 24* ed. - Edinburgh: Elsevier, 2022. - 1378 p.
30. EULAR Textbook on Rheumatic Diseases / eds. J. W. J. Bijlsma, E. Hachulla, J. A. P. da Silva [et al.]. - 3rd ed. - London: BMJ Publishing Group, 2018. - 1549 p.
31. Goldberger A. L. Goldberger's Clinical Electrocardiography: A Simplified Approach / A. L. Goldberger, Z. D. Goldberger, A. Shvilkin. - 9th ed. - Philadelphia: Elsevier, 2018. - 276 p.
32. Harrison's Principles of Internal Medicine. Vol. 1 & 2 / eds. J. Loscalzo, A. Fauci, D. Kasper [et al.]. - 215 ed. - New York: McGraw-Hill, 2022. 4384 p.
33. McMaster Textbook of Internal Medicine 2019/2020 / eds. R. Jaeschke, P. Gajewski, P.M. O'Byrne. - Krakow: Medycyna Praktyczna, 2019. – 1552 p.
34. The ESC Textbook of Cardiovascular Medicine / eds. A. J. Camm, T. F. Lüscher, G. Maurer, P. W. Serruys. - 3rd ed. - Oxford; New York: Oxford University Press/European Society of Cardiology, 2019. - 3408 p.
35. Williams Manual of Hematology / eds. M. A. Lichtman, K. Kaushansky, J. T. Prehal [et al.]. - 10* ed. - New York: McGraw Hill / Medical, 2022. 688 p.
36. Wintrobe's Clinical Hematology / eds. J. P. Greer, D. A. Arber, B. E. Glader [et al.]. - 14* ed. - Philadelphia: Wolters Kluwer, 2019. - 2346 p.

Розділ «Епідеміологія»

Основна література:

1. Епідеміологія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / А. М. Андрейчин, З. П. Василюшин, Н. О. Виноград : за ред. за ред. І. П. Колеснікової. – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 576 с. : іл.
2. Епідеміологія / за ред. Ю. Д. Гоца, І. П. Колеснікової, Г. А. Мохорта. Київ: «Асканія», 2007. – 283 с.

Допоміжна література:

1. Епідеміологія (навчальний посібник для підготовки до практичних занять). / Б. М. Дикий, Т. О. Нікіфорова. - Івано-Франківськ : Видавництво Івано-Франківського державного медичного університету, 2006. – 196 с.
2. Козько В. М. Внутрішньолікарняні інфекції та інфекційний контроль: навчальний посібник / В. М. Козько, К. В. Юрко, Г. О. Соломенник. – Київ: ВСВ «Медицина», 2020. - 296 с.
3. Виноград Н. О. Спеціальна епідеміологія: навчальний посібник / Н. О. Виноград, З. П. Василюшин, Л. П. Козак. - Київ: ВСВ «Медицина», 2014. – 344 с.
4. Морра Л. Дж. Шлях до результатів / Л. Дж. Морра, Р. К. Ріст. - Київ, 2015. – 254 с.
5. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 р. № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/зкладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
6. Наказ МОЗ України від 21.09.2010 р. № 798 «Про затвердження методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу».

7. Наказ МОЗ України від 04.04.2008 р. № 181 «Про затвердження методичних рекомендацій «Епідеміологічний нагляд за інфекціями в області хірургічного втручання та їх профілактика».
8. Наказ МОЗ України від 04.04.2012 р. № 236 «Про організацію контролю та профілактики післяопераційних гнійно-запальних інфекцій, спричинених мікроорганізмами, резистентними до дії антимікробних препаратів».
9. Наказ МОЗ України від 05.11.2013 р. № 955 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків».
10. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 р. № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поведінки з медичними відходами».
11. Наказ МОЗ України від 30.04.2014 р. № 293 «Про затвердження Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я».
12. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 р. № 552 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».
13. *Epidemiology Kept Simply: Introduction to Traditional and Modern Epidemiology* / В. В. Gerstman. - John Wiley & Sons, 2013.
14. *Epidemiology* / D. Celentano, M. Szklo, 2019.
15. *14. Medical Epidemiology: Population Health and Effective Health Care* / R. S. S. Greenberg, 2015.
16. *Practical Healthcare Epidemiology* / E. Lautenbach, P. N. Malani, K. F. Woeltje [et al.], 2018.
17. *Ukraine: Health System Review V. N. / Lekhan [et al.] // Health Systems in Transition. - 2015. - Vol. 17, No 2. - P. 1-153.*
18. *World Health Statistics: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals 2022. - Geneva, World Health Organization, 2022.*

Розділ «Інфекційні хвороби»

Основна література:

1. Інфекційні хвороби / за ред. О. А. Голубовської - Київ: ВСВ «Медицина», 2018. – 783 с.
2. Інфекційні хвороби: підручник (ВНЗ IV р. а.) / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. — 2-е вид. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 688 с. + 12 кольор. вкл.
3. Інфекційні хвороби: підручник : у 2 т. / за ред. В.П. Малого, М.А. Андрейчина. - Львів: «Магнолія 2006», 2018. – Е. 1. – 652 с.
4. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга = Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. видання. К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 744 с.

Допоміжна література:

1. Атлас інфекційних хвороб / М. А. Андрейчин [та ін.]; за ред. М. А. Андрейчина. - 2-е вид., випр. і допов. - Тернопіль: Підруч. і посіб., 2017. – 287 с.
2. Інфекційні хвороби. Курс лекцій: навчальний посібник / Є.В. Нікітін, К.Л. Сервецький, Т.В. Чабан [та ін.]. – Одеса: ОНМедУ, 2012. – 252 с. – (Серія «бібліотека студента-медика»).
3. Інфекційні хвороби: енциклопедичний довідник / за ред. Крамарьова С.О., Голубовської О.А. К. : ТОВ «РА-ГАРМОНІЯ», 2018. – 592 с.
4. Невідкладна інфектологія: навч. посіб. / В.М. Козько, А.В. Бондаренко, Г.О. Соломенник та ін.; за ред. В.М. Козька. – 2-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – 120 с.
5. Інфекційні хвороби: енциклопедичний довідник / за ред. С. О. Крамарьова, О. А. Голубовської. - Київ: ТОВ «РА-ГАРМОНІЯ», 2018. – 592 с.

6. Методи клінічного обстеження і семіотика інфекційних захворювань: навчальний посібник (за ред. В.І. Трихліба). – К.: ФОП Чалчинська Н.В., 2017. – 612 с.
7. Лептоспіроз: монографія / Н.А. Васильєва, М.А. Андрейчин. – Тернопіль, 2016. – 276 с.
8. Сучасні технології організації протидії розповсюдженню ВІЛ/СНІДу та наркозалежності: роль первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини / К. Беренс, О. І. Висоцька, О. А. Голубовська [та ін.]. - Київ: КІМ, 2015. – 496 с.
9. Infectious diseases: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. Затверджено МОН і МОЗ / Голубовська О.А., Андрейчин М.А., Шкурба А.В.; за ред. О.А. Голубовської. К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 664 с.
10. Harrison's Principles of internal medicine. 19th edition /edited by Anthony S. Fauci, Dennis L Kasper, Dan L. Longo [et all]. – New York. - 2017. – 2340 p.
11. Pediatric Infectious Diseases: textbook / S.O. Kramarov, O.B. Nadruga, L.V. Pyra et al. — 4th edition К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 240 с.
12. General epidemiology: study guide (IV a. l.) / N.O. Vynograd. — 3rd edition, corrected К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 128 с.
13. Tropical infections: manual / ed. by M.A. Andreychyn, V.D. Moskaliuk. – Lviv : «Magnolia 2006», 2019. – 220 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. World Health Organization - <http://www.who.int>
2. Centers for diseases control and prevention - <http://www.cdc>

Розділ «Клінічна фармакологія»

Основна література:

1. Залюбовська О.І., Коваль С.М., Литвинова О.М. Клінічна фармакологія., Підручник. - Х.: Видавничий дім «ІНЖЕК» 2003. – 688 с.

Допоміжна література:

2. Клінічна фармакологія: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів спеціальності «Стоматологія» /Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Главацький О.М., Михайлик О.А. – Запоріжжя, 2016. – 274 с.
3. Фармакотерапія в стоматології: навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів спеціальності «Стоматологія» / В.М. Бобирьов, Т.А. Петрова, Г.Ю. Островська, М.М. Рябушко. – Полтава, 2011. – 265 с.
1. Клінічна фармакологія: Підручник / О.М. Біловол, О.Ф. Возіанов, І.К. Латогуз, В.Ф.Москаленко, А.Я. Циганенко; За ред. О.М. Біловола, І.К.Латогуза і А.Я. Циганенка : У 2 т. – К.: Здоров'я, 2005.
2. Клінічна фармакологія = Clinicfl pharmacology: навч. посібник для студ. вищ. мед. закл.: англ. мовою/ [Самура Б.Б., Крайдашенко О.В., Самура Б.А. та ін.]. – 2-ге вид. Вінниця: Нова Книга, 2015. – 192 с.
3. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: навчальний посібник для студ. вищ. мед. закл./ М.П. Красько, О.В. Крайдашенко, О.О. Кремзер, В.В. Красько. 2-ге вид., доопрац. та доп. – Запоріжжя, 2016. – 317 с.
4. Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Михайлик О.А. Клінічна фармакологія і фармакотерапія в гастроентерології: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. МОЗ України – Запоріжжя, ЗДМУ, 2016 – 148 с.
5. Протиінфекційні лікарські засоби: навчальний посібник/[О.В. Крайдашенко, Є.П. Ткач, Р.В. Стець та ін.; за заг. ред. проф.. О.В. Крайдашенка] – Вінниця: Нова книга, 2015 – 424 с.
6. Фармакотерапія: підручник для студентів фарм. ф-ту / Крайдашенко О.В., Купновицька І.Г., Кліщ І.М., Лизогуб В.Г.– Вид. 2. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 644 с.
7. A university course in pharmacokinetics: Textbook / V.B.Samura, B.A.Samura, V.F.Chernykh et al. – Kharkiv: NUPh, 2005. – 188 p.

8. Boroujerdi M. Pharmacokinetics: principles and applications. – New York: McGraw-Hill, 2002. – 420 p. 16. Drug evaluations annual /J. Ambre, D. R. Bennet, J. W. Cranston et all.- New York: McGraw-Hill, 1994.- 2364 p.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Внутрішня медицина, інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія» для студентів спеціальності 221 «стоматологія» / О.А. Дуло – Ужгород, 2023. – 53 с. (Електронна версія на кафедрі хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «УжНУ»).
2. Методичні розробки до практичних занять з дисципліни «Клінічна фармакологія». (Електронна версія на кафедрі хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «УжНУ»).
3. Клінічна фармакологія: Збірник тестів /Дуло О.А. – Ужгород, 2019. – 45 с. (Електронна версія на кафедрі клінічних дисциплін ДВНЗ «УжНУ»).
4. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Клінічна фармакологія» (Електронна версія на кафедрі клінічних дисциплін ДВНЗ «УжНУ»).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)